
Parapagimi për revistën.....	2
Pse i paragjykojnë medresistët?!	3
Grada dhe vlera e mendjes në Islam.....	5
Alkoolizmi si sëmundje	7
Dhul-Hixh-xhe dhe kurban bajrami.....	10
Qëndrimi i "parisë" kundrejt thirrjes në fe të All-llahut	15
Festimi i vitit të ri!.....	23
Dita e Arefatit	25
Parimet për pranimin dhe transmetimin e hadithit	28
Kiraetet e Kur'anit Fisnik.....	31
Rëndësia e Isnadit.....	35
Prostitucioni	37
Mënyrat e edukimit të fëmijëve	39
Liria e rrejtshme	44
Dr. Vehbe ez-Zuhejli.....	47
Abdull-llah ibën Aun	48
Muaji Dhul-Hixhxhe.....	50
Sadakatul-Fitr	Error! Bookmark not defined.
Kurbani për më shumë persona	51
Ndalimi i gënjeshtërs.....	52

Parapagimi për revistën

Parapagimi kushton gjithsej **10 euro** (dhjetë) për Europë, (përfshirë edhe Shqipërinë, Kosovën, Turqinë dhe ish republikat Jugosllave), **20 euro** për Kanada dhe Amerikë dhe vetëm **310 denarë** për parapaguesit nga Maqedonia. Me këtë parapagim brenda një viti juve ju dërgojmë 12 numra të revistës, prej numrit aktual kur ju parapaguheni. Në këtë çmim janë të përfshira edhe harxhimet postare për dërgim të thjeshtë. Për parapagim mjafton që të dërgoni pajtimin tuaj me emrin dhe adresën e plotë në:

email: albislam@albislam.com

sms: +389 75 436 718

fax: +389 2 3230 827

tel: +389 2 3230 827 (çdo ditë, përveç të xhumasë dhe të dielës, prej 9 deri 16)

ose me postë në: shtëpia botuese "Nun" rr: 110 nr: 5 1000 Shkup, Maqedoni

viti III nr: 30

albislam@albislam.com

redaksia: Ramadan Ramadani (kryeredaktor)

rr: 110 nr: 5

Agim Bekiri (ndihmës kryeredaktor)

Çarshija e vjetër

Bekir Halimi, Talha Kurtishi,

1000 Shkup

Alajdin Idriz, Fatmir Zaimi, Ali Shabani

fax: +389 2 3230827

Del në fillim të muajit, kalendari i hixhretit, takvimi i Türkiye Diyanet Vakfı. Numri i ardhshëm: 31 01 2006

Boton: NUN-R DOOEL

Xhirollogaria: 300000001759616 (denar)

Xhirollogaria: 0270100209184 (euro)

Komercijalna Banka A.D. Skopje

rr. "Kej Dimitar Vlahov" 4

S.W.I.F.T. : KOB5MK2X

IBAN MK07300701002091869

Numri tatimor: 4030003487017

Revista është e regjistruar pranë Agjencisë për Informata të Maqedonisë nr. 02-124/2.

Shtypur në: Cetus Print -Shkup

Tirazhi: 1000 kopje

ISSN: 1409-6250

Pse i paragjykojnë medresistët?!

Vëllezër dhe motra. Në këtë material dëshiroj të ndalem në dy pika; Pse i paragjykojnë medresistët-medresistet dhe si ti përballojmë kritikën e të këqinjve?

Pse i paragjykojnë? Shumëkush e di përgjigjen e kësaj pyetje interesante. Dhe me të drejtë pyesin ata që nuk e dinë: Vallë, pse i paragjykojnë?!

(Po shkruaj në vetën e parë ngase edhe unë jam pjesëtarë i kësaj familje të madhe)

-Ata na paragjykojnë, sepse ne jemi të parët kudo dhe këtë gjë ato e urrejnë.

-Ata na paragjykojnë dhe na "urrejnë" sepse ne jemi ata që e braktisim shtratin e ngrohtë për të falur namazin e sabahut, edhe në dimërat e ftohtë; ndërsa ata flenë gjumë bashkë me shejtanin tek koka, për të mos thënë se janë bërë vetë shejtana...

-Ata na paragjykojnë se, ne falim namazin. Po si mos t'a falim namazin kur namazi për ne është: mbrojtje, çlirim, qetësi, vetëngadhënjim... Ne e duam qetësinë andaj veprojmë kështu!

-Ata i paragjykojnë motrat tona sepse ato kanë vënë hixhabin. Dhe marrëzia arrin kulmin kur i shikojnë më një sy kritikues... O të marrët, të mjerët! Të "lodhur" siç janë vetë mendojnë se janë të gjithë... Ata nuk e dinë se në kokat e tyre kanë kurora. Pra kurora në kokën e besimtares!

-Ata na paragjykojnë, sepse ne nuk i përgjigjemi ftesës së tyre "të bukur" por, zgjedhim një ftesë më të bukur, atë të Krijuesit të Gjithësisë...

-Ata na paragjykojnë, ngase ne u lartësuar me dituri dhe rezultate të larta dhe për ne bëjnë dua zogjtë që fluturojnë dhe peshqit në det; kurse atyre bollat e cofura...

-Ata na paragjykojnë, ngase ku shkojmë mbjellim dritën e Islamit dhe të dashurisë njerëzore.

-Ata na kanë inat, ngase ne ngajmë me pëllumbat, -dhe të tillë jemi...

-Ata na kanë inat, ngase kur shkojmë rrugës, qeshin gurët...Dhe e meritojmë një gjë të tillë, apo jo?

Të pagdhendurit dhe trashanikët fyen dhe llomotitën për Krijuesin. Allahu qoftë larg fjalëve të tyre, shanë të Vetmin Një që përveç Tij tjetër s'ka, dhe u orvatën që me fjalë të ndyra të prekin pastërtinë e Tij, Allahu është i pastër dhe larg thënieve të tyre. Kur patën guximin ta bëjnë një gjë të tillë ndaj Allahut, Krijuesit të Gjithësisë, ç'presim të flasim për ne, që shumë shpejt rrëshqasim në crackat e të mallkuarit.

Ata janë gjithmonë të zemëruar me ne dhe rrinë të gatshëm të na vërsulen sepse ne u lartësuar me dituri, moral, a pasuri. Ne për ata jemi si një mëkatar i madh që s'fale dot kurrë, ata do të vazhdojnë të na luftojnë gjersa t'i lëshojmë nga dora begatitë e Krijuesit tonë, të zhvishemi nga vetitë e vjera e të biem në zeron e pavlerë. Nëse i kuptojmë kurthet dhe lajthitjet e tyre, atëherë mos t'ua vëmë veshin fjalëve që trillojnë, e të lodhemi me poshtërsinë e tyre, por të bëhemi

të fortë si guri që s'leviz lehtë, rri në vend të vet duke ua treguar forcën e ekzistencës së tij kokrrave të breshrit që sado të mëdha të jenë, kur mbi shkëmb pikojnë bëhen copë-copë, e shkëmbi qëndron e s'e gjen gjë. Sa më tepër që të flasin për ne, aq më shumë peshon personaliteti ynë. Ne nuk mund t'ua mbyllim gojët, e as që e kemi në dorë t'ua ndryshojmë mendjen, por kemi mundësi ti propozim të këqijat e tyre dhe t'i lëmë mënjatë. Me ta të bëjmë sikur s'i shohim e as nuk i dëgjojmë, dhe të themi me vete: "Vdisni me atë mllëfin tuaj" (Kur'ani fisnik 3-119)

O Zoti ynë, na jep forcë dhe zgjuars, na bëj të aftë që ti përballojmë me sukses "kritikat" e tyre.

O Zoti ynë, na i zbut zemrat, na e shndërro tmerrin e brengave në hare, na bëj sypatrembur kur na kaplon frika!

O Zoti ynë, freskoji shpirtrat tanë me bindje të paluhatshme, dhe shuaje prushin e shpirtrave të ndezur me ujin e besimit!

O Zoti ynë, largoje prej nesh mërzinë dhe pikëllimin. Lësho mbi sytë tanë të frikësuar siguri, mbi shpirtrat e shqetësuar qetësi, dhe hapi dyert e zgjedhjes me shpejtësi!

O Zot! Mundësoja syve të mi ta shohin Dritën Tënde dhe të devijuarit ta gjejnë rrugën e drejtë!

O Zot! Shuaji përshpëritjet e zërit të ndergjegjës së keqe prej nesh dhe ago për ne një mëngjes të mbushur me Dritën Tënde; largo nga ne çdo gjë që na shpie në pesimizëm e në shkatërrim.

O Zot i Madh! Na bëj prej atyre që kanë frikë prej Teje dhe prej askujt tjetër e mos na bëj prej atyre që s'Të kanë frikë Ty dhe frikohen nga të gjithë. Kur të kemi nevojë për mbështetje na përkujto mbështetjen tek Ti, kur të jemi lypës na frymëzo të kërkojmë vetëm prej Teje, se Ti je zotërues i hambarëve të pashtershëm, nga përkujdesja Jote nuk shmanget dot asnjë grimcë, sado e vogël që të jetë, dhe Ti mbetesh i dituri për ne, kudo që të jemi.

Mirsad SYLJA

(autori është nxënës në kl. e 10, në medresenë "Haxhi Sheh Shamia" në Shkodër)

(Artikujt e paraqitur në këtë seksion janë mendime dhe komente personale te autorëve dhe nuk korespondojnë domosdoshmërisht me atë që redaksia e Albislam.Com i din për të vërteta.)

Grada dhe vlera e mendjes në Islam

Vlera dhe rëndësia e mendjes në shariat vihet në dukje nga aspektet që vijojnë:

a. Allahu i Lartësuar nuk ia drejton fjalët e Tij veçse të mençurve, sepse ata e kuptojnë fenë e Tij. Allahu në Kur'an ka thënë: "Përkujtim e këshillë për zotëruesit e mendjes". [Sad; 53]

b. Një ndër gjërat që prej tyre varet obligimi me detyrat fetare është mendja, ai që nuk e posedon nuk është i obliguar. Profeti në hadith ka thënë: "Është ngritur lapsi për tre persona (d.m.th; është hequr obligimi dhe nuk merren në llogari, përderisa janë në atë gjendje), njëri prej tyre është, i çmenduri derisa ti vijë mendja".

c. Allahu e ka dënuar (sharë) atë që nuk përdor mendjen, siç ka përmendur për banorët e zjarrit, për të cilët ka thënë: "Dhe thonë: "Sikur të kishim dëgjuar dhe pasur mend, ne nuk do të ishim ndër banuesit e zjarrit" [Mulk; 10]. Gjithashtu ka thënë duke dënuar veprimin e atyre që nuk ndjekin shariatën dhe udhëzimin e Profetit: [Kur u thuhet atyre: "Ndiqni atë që ka zbritur All-llahu" ata thonë: "Jo! Më mirë ne dotë ndjekim çfarë gjetëm nga baballarët tanë", (A do ta bëjnë këtë?) Edhe pse baballarët e tyre nuk kuptonin gjë dhe nuk ishin të drejtuar?"] [Bekare; 170]

d. Kur'ani ka përmendur dhe ka nxitur për shumë proçese logjike që i kryen njeriu p.sh. mendimi, meditimi, vëzhgimi e tjerë. Në ajetet që vijojnë Allahu i Lartësuar ka thënë: "A nuk mendojnë thellë për Kur'anin?", "Në mënyrë që të mendoni", "A nuk kuptoni"

e. Allahu i ka lavdëruar ata që përdorin logjikën për njohjen e të vërtetës. Allahu në Kur'an ka thënë: "Ndërkaq, ata që u larguan prej adhurimit të idhujve dhe ju drejtuan All-llahut, ata kanë gëzim të madh, e ti përgëzoj robërit e Mi! Të cilët i dëgjojnë fjalët dhe pasojnë atë më të mirën prej tyre. Të tillët janë ata që All-llahu i udhëzoi në rrugën e drejtë dhe të tillët janë ata të mençurit" [Ez-Zumer:17-18]

f. Allahu ka dhënë shumë shembuj në Kur'an që i shikojmë ose i dëgjojmë, në mënyrë që ne të logjikojmë e të mendojmë, si p.sh. fjala e Tij "Ai na solli Neve një shembull, e harroi krijimin e vet e tha: "Kush i ngjall eshtrat duke qenë ata të kalbur?" [Jasin; 78]

g. Allahu në Kur'an ka përmendur shumë fakte që shkojnë sipas standarteve, kriteve dhe arsyeve logjike, si p.sh; "A mos u krijuam prej kurgjësë, apo ata vetë janë krijues? A mos ata i krijuan qiejt e tokën, Jo, por ata nuk janë të bindur" [Et-Tur; 35-36], "Sikur të kishte në to (në qiej e në tokë) të adhuruar të tjerë me të drejtë përveç Allahut, ato të dyja do të shkatërroheshin" [El-Enbija; 22], "A nuk mendojnë thellë për Kur'anin? Sikur të ishte prej dikujt tjetër, përveç All-llahut, do të gjendeshin në të kontradita të shumta". [En-Nisa; 82]

h. Kur'ani ka përcaktuar fushat e mendimit dhe përdorimit të mendjes, si p.sh: [A nuk e kanë parë qiellin mbi ta, si Ne e kemi ndërtuar atë dhe e kemi zbukuruar, dhe s'ka asnjë të çarë në të?] [Edhe tokën! Ne e

kemi shtrirë atë dhe kemi vendosur në të male që qëndrojnë fort, si dhe kemi sjellë në të çdo lloj bime të mrekullueshme në çift.] [Një ndriçim dhe Përkujtues për çdo rob që i kthehet All-llahut me pendim (rob i cili beson në Njësien e All-llahut, i plotëson detyrat në nënshtrim ndaj Tij dhe që gjithnjë kërkon faljen e Tij).] [Kaf; 6-8]

i. Përdorimi i gjurmës si argument që tregon për lëshuesin (lënësin) e saj. Ky është një proces logjik që ka nevojë për njohjen e lidhjes midis çdo gjurme dhe lëshuesit të saj. P.sh; Allahu i Lartësuar në Kur'an ka thënë: ["I cili ka krijuar shtat qiejt të rënditur një përmbi një: ju nuk mund të shihni asnjë gabim në Krijimin e të Gjithëmëshirshmit. Kthe pra shikimin përsëri: "A mund të shohish ndonjë të çarë ?]" [El Mulk; 3-4]

j. Sqarimi i gjërave që mendja nuk arrin ti njohë, si p.sh, fjala e Allahut; [Dhe të pyesin ty (Muhamed a.s.) për ruhin (shpirtin). Thuaj: Ruh (shpirti) është prej atyre gjërave, dija për të cilën është vetëm tek All-llahu, ndërsa nga Dija (juve o njerëz) ju është dhënë vetem fare pak.] [El Isra;85], si dhe fjala e tij: [Ai (All-llahu) e di çfarë u ndodh atyre (krijesave të tij) në këtë botë dhe çfarë dotu ndodhë atyre (në jetën e Fundit) dhe ata kurrë nuk do të përfshijnë gjë nga Dija e Tij.] [Taha; 110]. Abdullah ibnu Abbasi ka thënë; "Kaderi është një gjë që Allahu e ka bërë sekret, të fshehtë".

Qëndrimi i ehli sunetit ndaj arsyes logjike

Do të përmend disa pika, të përmbledhura nga shkrimet e Ibën Tejmijes në këtë fushë, të cilat sqarojnë qëndrimin e ehli sunetit:

a. Njeriu me mendjen e tij ka aftësi t'i kuptojë e t'i njohë gjërat, por bazuar në arsyen logjike ai mund t'i njohë e t'i

perceptojë gjërat (që kanë të bëjnë me besimin dhe rregullat e fesë) në mënyrë të përgjithshme dhe jo në mënyrë të shkoqitur.

b. Argumentet fetare kanë përparësi mbi konkluzionet logjike, për arsye se sheriatit është i pagabueshëm, ndërsa konkluzionet logjike mund të jenë gabim. Kjo sepse arsyet logjike janë produkt i mendjes së njeriut, i cili gabimin e ka nga natyra, kurse burimi i argumenteve të sheriatit, është hyjnor.

c. Gjykimet logjike që janë të sakta, të qarta e të padiskutueshme, nuk mund të bien ndesh me sheriatin.

d. Arsyet logjike janë të sakta vetëm kur përputhen me sheriatin. Ndërsa kur kundërshtojnë sheriatin ato janë të parregullta, të pavlefshme. Prandaj standartet dhe kriteret logjike që përputhen me sheriatin janë të sakta, kurse ato që kundërshtojnë sheriatin janë të pavlefshme.

e. Në rast se nga vështrimi sipërfaqësor i një teksti (citati) do të vërehet se ai bie ndesh me një argument të saktë, të qartë, e të prerë logjik, kjo padyshim ndodh ose për shkak të një dileme që duhet zbuluar e qartësuar, ose për shkak të interpretimit të gabuar të tekstit, si p.sh; kur fjala ka dy ose më shumë variante për tu interpretuar dhe njëri prej tyre bie ndesh me arsyen e qartë e të prerë logjike, gjë e cila tregon se ai variant nuk mund të jetë kuptimi i saj, ose për shkak se hadithi që bie ndesh me arsyen logjike të saktë, është i dobët ose i trilluar si p.sh. hadithi i trilluar; "Allahu i Lartësuar zbret mbrëmjen e ditës së Arafatit mbi një deve dhe përqafon kalorësit e ata që ecin në këmbë". Kjo padyshim është gënjeshtër.

f. Ligjet dhe rregullat në mënyrë të detajuar mund të njihen vetëm nëpërmjet Sheriatit. Kështu që ato janë prej veçorive të Tij.

g. Në mënyrë të përgjithshme njeriu me mendjen e tij e dallon atë që është e shëmtuar dhe e keqe dhe e dallon atë që është e bukur dhe e mirë, qoftë edhe pa i arritur argumenti fetar. Mirëpo njeriu nuk është i obliguar për asgjë derisa t'i arrijë argumenti fetar dhe si rrjedhojë shpërblimi dhe ndeshkimi për veprat e tij varet po nga arritja e argumentit fetar.

h. Sheriati mund të sjellë gjëra që e hutojnë mendjen, si p.sh; ndeshkimi i shpirtit së bashku me trupin në varr, por jo gjëra që janë të paarsyeshme e të papranueshme logjikisht.

i. Asgjë s'mund t'i bëhet detyrë Allahut përmes asaj që e gjykon mendja e njeriut, sepse Allahu siç ka lajmëruar për veten e tij është, "veprues i asaj që dëshiron". Por ai mund t'i bëjë detyrë vetes së tij atë që

dëshiron dhe mund ta ndalojë veten e tij nga ajo që dëshiron, për t'u bërë mirësi robërve të tij, si p.sh. fjala e Pejgamberit se Allahu ka thënë në hadith kuds: "Unë ia kam ndaluar padrejtësinë vetes time", si dhe fjala e tij: "E drejta e robërve ndaj Allahut është që, të mos e ndëshkojë atë që nuk i bën shok atij asgjë"

j. Logjika është burim (referencë) dytësore, e varur nga argumente fetare dhe e nështruar ndaj tyre. Tekstet e kuranit dhe sunetit janë të mjaftueshme si burime fetare dhe e bëjnë të panevojshëm bazimin në konkluzionin logjik, por nuk e pengojnë pranimin e tij kur është i saktë.

Çdo mendim që bie në kundërshtim me këtë që sqaruam lidhur me logjikën, është i pasaktë dhe në kundërshtim me qëndrimin e ehli sunetit.

Ismail Bardhoshi

Alkoolizmi si sëmundje

...Islami është përçuesi i të gjitha shpalljeve hyjnore paraardhëse dhe në të njëjtën kohë është edhe besimi më i përkryer në botë. Besimi Islam është personifikimi i së mirës dhe burim i mençurisë sepse e ka burimin nga Allahu i Plotfuqishëm. Në islam në përgjithësi është i vlefshëm parimi se gjithçka ka ndaluar Allahu dhe i dërguari i Tij Muhamedi, paqja dhe shpëtimi qofshin me të, është e dëmshme dhe e panevojshme, si për individin ashtu edhe për të gjithë shoqërinë, po ashtu gjithçka Ata kanë lejuar është e dobishme dhe e mjaftueshme. Është detyrim i çdo myslimani të respektojë dhe zbatojë të gjitha obligimet, rregullat, kufizimet dhe porositë të dhëna në mënyrë të

drejtpërdrejtë apo të tërthortë në Kuran apo në Synetin e Pejgamberit.

Sidoqoftë, nuk është e drejtë të mendohet se thelbin e besimit Islam e përbëjnë vetëm kufizimet dhe rregullat. Islami përfaqëson konceptin e përkryer të jetës së lumtur në këtë botë si dhe në botën tjetër. Në të njëjtën kohë është po ashtu e vërtetë se Allahu i Plotfuqishëm na ka ndaluar disa aktivitete dhe sende, me qëllim që të na mbrojë prej pasojave shkatërrimtare të tyre. Është e kuptueshme se asnjë shoqëri nuk mund të vendosë rregull, drejtësi, si dhe të sigurojë funksionimin normal të saj pa ndjekur dhe zbatuar disa rregulla të caktuara si dhe pa iu përmbajtur disa parimeve bazë.

Në Kuranin e Shenjtë përmenden në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë disa kufizime që çojnë deri në ndalim të plotë të përdorimit të disa sendeve të dëmshme. Një nga këto ,çështje të ndaluara‘ është edhe përdorimi apo tregëtia e alkoolit.

Kurani shprehet qartë: „O ju që besuat, s’ka dyshim se alkooli (1), bixhozi, idhujt (2) dhe hedhja e shigjetës (falli) janë vepra të ndyta nga shejtani. Pra, largohuni prej tyre që të jeni të shpëtuar.“ Kurani Fisnik(5:90)

Gjithashtu, tradita dhe praktika e Pejgamberit na e ndalojnë në mënyrë të qartë përdorimin e pijeve alkoolike si dhe tregëtinë me to. Muhamedi, paqja dhe shpëtimi qofshin me të, ka thënë:

1. „Alkooli është nëna e të gjitha të këqijave dhe nga të gjitha veset është më i turpshmi.“ Sunen Ibën Maxhe

2. „Çdo gjë që shkakton dehje (nëse përdoret) në sasi të mëdha, ndalohet të përdoret qoftë edhe në sasi të vogla.“ Sunen Ibën Maxhe

Prandaj nuk egziston asnjë arsye që të justifikojë pijen qoftë edhe në sasi të vogla (p.sh. një gllënjë apo një gotë) të alkoolit.

Jo vetëm ata që pijnë alkool janë mallkuar nga Allahu, por të mallkuar janë edhe ata që janë përfshirë në tregëtinë e tij. Muhamedi (paqja dhe shpëtimi qofshin me të) u tërhoqi vëmendjen myslimanëve që të mos bien prë e tundimit për të arritur shpejt dhe sa më lehtë fitim nga aktivitetet e tyre. Në një nga hadithet thuhet se mallkimi i Zotit do të bjerë ndaj 10 grupeve njerëzish të lidhur ngushtë me të keqen. Allahu ka mallkuar dhe ka paralajmëruar me dënim në ferr (Xhehenem) këdo që::

- prodhon alkool,
- porosit prodhimin e tij,
- pi alkool,

• transporton alkool nga një vend në tjetrin,

- porosit transportimin e alkoolit,
- shet alkool,
- blen alkool,
- ka fitime nga shitja e alkoolit,
- porosit alkool për vete dhe për të tjerët.

Çdo mysliman duhet të ketë besim të plotë në diturinë dhe mençurinë e Krijuesit dhe tek përgjegjësia individuale për çdo vepër të gjithsecilit. Çdo mysliman prandaj është i detyruar t’i nënshtrohet vullnetit të Allahut dhe të zbatojë me përpikmëri urdhërat e Tij. Myslimanët kudo ku jetojnë, madje dhe në vende jomyslimane, nuk duhet në asnjë mënyrë të dorëzohen para presioneve të këtyre shoqërive në çështjet e besimit. Justifikimet e tipit „Pij, për të respektuar mikun“, „nuk pij shpesh ose pij sa për mos t’u dehur...“, „është pije me përmbajtje të vogël alkooli“, „nuk dua ta fyej kolegun e punes, po pij për nder të tij“, apo „këtu jetojmë në vend të huaj ... duhet t’i përshatemi shumicës “ janë të dënueshme dhe ,flirtojnë‘ me vetë mëkatin sepse venë në dyshim implementimin e vetë rregullave islame në çdo kohë e shoqëri.

Nga pikëpamja historike konstatohet se alkooli është katastrofë e njerëzimit. Numri i jetëve të shuara njerëzore si pasojë e alkoolit dhe shumat financiare të cilat duhet të paguhet për shkak të dëmeve të shumta që sjell alkoolizmi janë të pallogaritshme. Alkooli u shkakton miliona njerëzve në të gjithë botën vuajtje të tmerrshme dhe të paimagjinueshme. Ai është shkaku kryesor i shume problemeve të shoqërisë së sotme. Rritja e kriminalitetit, tendencat në rritje të sëmundjeve psikike, përqindja në rritje e shkatërrimit të familjeve dhe strukturave shoqërore janë dëshmi e trishtueshme e ndikimit shkatërrimtar të përdorimit të alkoolit.

Nga këndvështrimi i mjekëve specialistë çdo njeri është i paisur me një qendër 'inhibitive' e cila ndodhet në tru. Kjo qendër bën të mundur kontrollin e sjelljes së njeriut dmth. edhe vetëpërmbajtjen nga sjellja e papërshtatshme dhe joetike. Një njeri normal, i vetëdijshëm pra, i shmanget sjelljes së shëmtuar, nuk përdor fjalë fyese dhe vulgare, si në marrëdhënie me të njohurit ashtu edhe me të panjohur. Alkoholi e influencon qendrën e sipërpërmendur në atë mënyrë, sa që individ i humbet kontrollin ndaj vetvetes. Ky është edhe shkak i dehurit përdor fjalë të pista dhe silllet në mënyrë jo tipike për të. Përdorimi në doza të larta të alkoolit çon në humbje të vetërespektit, familjes, miqve, vendit të punës dhe në humbjen e dinjitetit njerëzor si dhe në akte të pamenduara. I dehuri mund të ndërmarrë akte të pamenduara dhe me karakter tragjik si p.sh. vrasjen e një tjetri, përdhunim apo incest..

Sipas agjensisë së specializuar të Ministrisë së Drejtësisë së SHBA-së vetëm në vitin 1996 u kryen mesatarisht 2,713 përdhunime në ditë. Statistikat tregojnë qartë se shumica dërrmuese e këtyre përdhunuesve ishin nën ndikim të alkoolit. E njëjta gjë vlen edhe për ngacmimet seksuale të cilat shfaqen çdo ditë dhe jo vetëm në Amerikë. Faktet në terren dhe të dhënat e mjekëve flasin për një lidhje direkte mes alkoolizmit dhe përhapjes vdekjeprurëse të SIDA-s.

Është mendjelehtësi dhe papërgjegjshmeri të mendosh se përdorimi me masë i alkoolit në aktivitetet shoqërore mund ta mbrojnë individin nga alkoolizmi. Çdo alkoolik ka qenë në fillim 'social drinker' dhe askush nuk e fillon pijen me qëllim që të bëhet pijanec.

Abstenimi nga pija ka arsyetimin e vet mjekësor. Miliona njerëz në botë vdesin çdo vit si pasojë e përdorimit në masë të

alkoolit. Kjo i shkakton dëme ekonomisë, duke sjellë uljen e fuqisë punëtore dhe përdorimin e mjeteve financiare për mjekimin e individëve të prekur. Egziston një shkallë e gjerë sëmundjesh të cilat lidhen drejtë-përdrejtë me përdorimin masiv të alkoolit. Kështu p.sh. mund të përmendim:

- cirhozën e mëlçisë
- kancerin e pankreasit, kokës, qafës, mëlçisë dhe zorrëve
- infeksionin e pankreasit, gastritin, infeksionin e mëlçisë
- sëmundjen e muskullit të zemrës, hipertensionin, arteriosklerozën, anginën, infarktin e zemrës.

Pasojat e përdorimit të alkoolit tek femrat janë edhe më të dëmshme ndaj edhe i kushtohet më tepër vëmendje. Femrat janë më të ekspozuara ndaj ceroxës së mëlçisë, sesa meshkujt. Gjithashtu përdorimi i alkoolit nga femra gjatë shtatzanisë dëmton foshnjën. Shumë mjekë e trajtojnë alkoolizmin më tepër si sëmundje sesa si problem varësie. Nëse pajtohemi me faktin se alkoolizmi është sëmundje, atëherë vijmë në konkluzionin se është e vetmja sëmundje në botë që:

- shitet me shishe elegante
- propagandohet në masmedia
- tolerohet nga ligji
- shkakton vdekjen e dhunshme të njerëzve të pafajshëm gjatë trafikut
- shkatërron familje dhe kontribon në rritjen e kriminalitetit

Vëllezër dhe motra! Allahu i Plotfuqishëm, i pajisur me urtësi të pafundme, na ka paralajmëruar para tundimeve të Shejtanit, prandaj çdo mysliman që shpreson tek mëshira e Zotit, duhet të përpiqet të gjejë burime të tjera të ardhurash dhe jetese, ndryshe nga tregëtia e alkoolit.

Besimi Islam quhet Din al-Fitra, dmth. besimi i natyrshëm i çdo njeriu. Të gjitha

rregullat dhe urdhërat në Islam kanë për qëllim të mirën e njerëzimit dhe ruajtjen e natyrshmërisë dhe barazpeshës njerëzore. Përdorimi dhe tregëtia me alkoolin përbëjnë

devijim nga këto objektiva, prishin harmoninë e njeriut me mjedisin që e rrethon, si dhe shkaktajnë probleme të mëdha si për vetë individin, ashtu edhe për të gjithë shoqërinë.

Përgatiti dhe solli në shqip: islamonweb.net

Dhul-Hixh-xhe dhe kurban bajrami

Falënderimi i takon All-llahut, Zotit të botëve! Bekimi dhe paqja qofshin mbi të Dërguarin e Tij i cili është dërguar mëshirë për mbarë botën dhe udhërrëfyes për tërë njerëzimin, mbi familjen dhe shokët e tij që dhanë jetën dhe pasurinë e tyre për hirë të All-llahut, subhanehu ve tealë. All-llahu qoftë i kënaqur me ta dhe edhe neve na bëftë prej pasuesve të tyre të mirë.

O vëlla i dashur, dëshiroj të ta bëj me dije se je pranë disa ditëve të cilat All-llahu, subhanehu ve tealë, i bekoi për ata të cilët janë zhytur në mëkate dhe dëshirojnë t'i kthehen All-llahut të tyre.

Vallë, a mos je ti ai i cili nuk ke nevojë për Zotin tënd? Apo ndoshta ke harruar se tek Ai është përfundimi yt? Apo ndoshta të ka mahnitur jeta e kësaj bote? Të jeshë i vetëdijshëm se jeta e kësaj bote është kalimtare dhe e shkurtër, ndërsa jeta e ahiretit është e përhershme dhe e gjatë. Ti e di se kënaqësitë e kësaj bote janë të kufizuara ndërsa dënimi i varrit është i dhembshëm.

Ku janë kënaqësitë e kësaj bote? Shkuan dhe nuk lanë tjetër gjë pos pendimit.

O vëlla i dashur, çke që largohesh, çke që nuk të pëlqen All-llahu, apo ke harruar se tek Ai është kthimi yt? Ndoshta po

mendon se je krijuar për të jetuar gjithmonë! Për atë vëlla i dashur ke kujdes se ajo ditë që kalon nuk kthehet më, ndërsa në anën tjetër vdekja afrohet. Për këtë qëllim punën e sotme mos e le për nesër! Vëlla i dashur, a ke vendosur t'i kthehesh Zotit tënd? Ç'ke që aq shumë je zhytur në mëkate? A po mendon se nuk të përcjellë askush? Apo dhuntitë e shumta të All-llahut të kanë mashtruar? A mendon se je krijuar vetëm për t'u dëfryer? Përse aq shumë je zemëruar me Zotin tënd? Çka të ka bërë që t'i e ke harruar? Kush të ushqen nëse Ai të braktisë? Kush të furnizon nëse Ai ta ndal furnizimin? Kush të ndihmon dhe të shpëton pos Atij? Kush të zbukuroi dhe të furnizoi? Kush të gëzoi dhe të bëri të lumtur? Vetëm All-llahu i posedon këto mundësi dhe nuk i posedon askush tjetër pos Tij.

Për atë vëlla i dashur, eja dhe penduhu tek Zoti yt se nuk gjen mëshirues tjetër pos Tij. All-llahu është më i mëshirshëm për ty sesa nëna yte. All-llahu nuk don që robin e Tij ta sheh në zjarr.

Vëlla i dashur, tani je pranë dhjetë ditëve që All-llahu është betuar në to dhe për ty i bekoi. Ke kujdes që mos të kalojnë këto ditë pranë teje e ti mos t'i kesh shfrytëzuar, e as mos thuaj se ka

kohë, se jam ende i ri, për arsye se vdekja nuk dallon të moshuarin nga i riu. Pra, thesarin e shpërblimit të All-llahut e ke pranë vete dhe ti je ai që vendos për fatin dhe ardhmërinë tënde.

E unë dëshiroj që të t'i ofroj disa ajete kur'anore dhe udhëzime profetike në mënyrë që jeta yte të jetë më e lumtur gjatë këtyre ditëve.

All-llahu i Lartëmadhëruar në Kur'anin Famëllartë thotë: "Pasha agimin! Pasha dhjetë netët!" (El-Fexhr: 1-2)

Transmetohet nga Ibën Abbasi, radijall-llahu anhu, se i dërguari i All-llahit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Nuk ka ditë, në të cilën veprat e mira janë më të dashura te All-llahu sesa këto ditë. E ato janë dhjetë ditët e muajit Dhul-hixhe". Të pranishmit e pyetën: "O i Dërguari i All-llahut, as xhihadi në rrugën e All-llahut?" Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, u përgjigj: "As xhihadi në rrugën e All-llahut, përveç nëse njeriu del vet dhe me pasurinë e tij dhe nuk kthehet me asgjë." (Transmeton Buhariu).

Sipas Ibën Abbasit, radijall-llahu anhu, dhe shumicës së komentatorëve të Kur'ani Kerimit, All-llahu, subhanehu ve teala, është betuar kur thotë: "Pasha dhjetë netët!". Këto dhjetë netë janë dhjetë ditët e para të Dhul-Hixhes.

Për atë vella i dashur, mundohu që në këto ditë të bësh sa më shumë punë të mira, si për shembull: të lexosh Kur'an më shumë, të japësh lëmoshë, të agjërosh, të vizitosh të semuarit, të ndihmosh nevojtarin, të përkdhelësh jetimin, të përmendësh All-llahun sa më shumë etj.

Gjithashtu dëshiroj të ta bëj me dije se gjatë këtyre dhjetë ditëve është një ditë ku vlera e agjërit të saj është shumë e madhe. Ajo është dita e nëntë e muajit

Dhul-hixhe (Dita e Arafatit), për të cilin i Dërguari, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Agjërimi i Ditës së Arafatit i shlyen mekatet e vitit të kaluar dhe vitit të ardhshëm". (Transmeton Muslimi).

Ja pra, me të vërtetë të ka ardhur rasti që t'i shlyesh mekatet e bëra deri më tash. Është mjerim për atë të cilin e lëshon edhe këtë rast.

Në këto ditë është për personat që kanë mundësi dhe preferuar të therin kurban, të mos qethen e mos t'i prejnë thonjtë deri sa ta kryejnë therjen (në ditën e Kurban Bajramit). Transmetohet nga Ummu Selemeh, radijall-llahu anha, se i Dërguari i All-llahut, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Kush e ka kurbanin të pergatitur për therje, kur të del hëna e Dhul-Hixhes, të mos qethet e as mos t'i prejë thonjtë derisa nuk e kryen therjen (në ditën e Bajramit)". (Transmeton Muslimi).

Kurban bajrami

I Dërguari, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Çdo popull i ka festat e veta, e fastat e muslimanëve janë dy: Fitër Bajrami dhe Kurban Bajrami". Andaj pasi jemi pranë një feste madhështore të Kurban Bajramit vlen që t'i themi disa fjalë reth kësaj feste dhe çka ka të bëjë besimtari me atë. Nga vetë fjala Kurban Bajram kuptojmë se kemi të bëjmë me kurban, që do të thotë sakrificë për hirë të All-llahut. All-llahu, subhanehu ve teala] në Kur'an thotë: "Ne vërtetë të dhamë ty shumë të mira (kevtherin). Andaj, ti falu dhe prej kurban për hirë të Zotit tënd!". (El-En'am: 1-2).

"Thuaj: namazi im, kurhani im, jeta ime dhe vdekja ime janë thjesht vetëm për All-llahun Zotin e botëve?" (El-En'am: 162).

Kurban

Kurban është kafsha që theret për hirë të All-llahut, gjatë ditëve të Bajramit. All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: “E Devet (therjen e tyre për kurban) ua kemi bërë prej dispozitave të All-llahut, e ju prej tyre keni dobi, andaj përmendeni emrin e All-llahut...” (El-Haxh: 36).

Me prerjen e kurbanit shprehet devotshmëria ndaj All-llahut, ngase All-llahu nuk ka nevojë për mish e as për gjak. Ai në Kur'an thotë: “Tek All-llahu nuk arin as mishi e as gjaku i tyre, por te Ai arin devotshmëria e juaj...” (El-Haxh: 37).

Dispozitat e therjes së kurbanit

Therja e kurbanit është vaxhib (obligim i domosdoshëm) për ata që kanë mundësi materiale, ngase Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, thotë: “Kush ka mundësi të ther kurban e nuk ther, mos t'i afrohet musal-lasë (hapësirë e madhe ku falet namazi i Bajramit) sonë.” (Transmeton ibën Maxheh).

Nga kjo nënkuptohet se ai i cili ka mundësi të ther kurban e nuk e bën këtë, nuk do t'i sjell dobi as falja e namazit të tij (falja e namazit të Kurban Bajramit), ngase ai e ka lëshuar një vaxhib. Po ashtu transmetohet nga Muhafel ibën Selimi, radijall-llahu anhu, se ka thënë: “Ishim me të Dërguarin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në Arafat e ai tha: “O ju njerëz, ç'do familje e ka obligim të therë kurban për çdo vit.” (Transmeton Tirmidhiu, Ebu Davudi, Ibën Maxheh dhe Nesaiu).

Cilët kafshë mund të theren për kurban

Kafshët të cilat mund të theren për kurban janë: lopët, devet, dhentë dhe dhitë.

Për të qenë i vlefshëm, kurban duhet t'i plotësojë këto kushte: lopët duhet të kenë më shumë se dy vjet, devet më shumë se pesë vjet, dhentë më shumë se gjashtë muaj ndërsa dhitë më shumë se një vjet. Po ashtu Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Katër lloje të kafshëve nuk mund të theren: kafsha e verbër, verbëria e së cilës është e dukshme, kafsha e sëmurë, sëmundja e së cilës është e dukshme, kafsha e gjymtë, gjymtësia e së cilës është e vërejtur dhe kafsha e çalur e cila nuk zgjedhet (pëlqehet)”. Në therjen e një lope për kurban mund të marrin pjesë shtatë persona, në deve dhjetë persona, ndërkaq delja mund të prehet për një person dhe familjen e tij. Transmetohet nga ibën Abbasi, radijall-llahu anhu, se ka thënë: “Kemi qenë me të Dërguarin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në udhëtim në kohën e Kurban Bajramit. Një deve e kemi therë për dhjetë persona e një lopë për shtatë persona”. (Transmeton ibën Maxheh, Tirmidhiu, Nesaiu).

Transmetohet nga Atar ibën Esari, radijall-llahu anhu, se ka thënë: “E kam pyetur Ebu Ejub el-Ensariun se si ka qenë therja e kurbanit në kohën e Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në çka është përgjigjur: “Një njeri në kohën e të Dërguarit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka therë një dele për vete dhe për familjen e tij, ka ngrënë prej saj dhe me të ka ushqyer të tjerët”. (Transmeton ibën Maxheh, Tirmidhiu).

Kur duhet therrur kurban

Transmetohet nga Xhundeb ibën Sufjan el-Bexheli, radijall-lahu anhu, se ka thënë: “E kam dëgjuar Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në ditën e Kurban Bajramit duke thënë: “Ai i cili e ka therur kurbanin para se të falet, le ta zëvendësojë ate me një tjetër, ndërsa ai i cili nuk e ka therur ende, le ta therë”. (Transmeton Buhariu dhe Muslimi).

Si duhet therrur kurban

Gjatë therjes së kurbanit duhet bërë BISMILAH ngase kurban i cili theret pa bërë BISMILAH nuk lejohet të hahet. All-llahu në Kur'an thotë: “Ju hani nga ajo që (është therur) është përmendur emri i All-llahut ...dhe mos hani nga ajo që (që para therjes së saj) nuk është përmendur emri i All-llahut. Vërtet ajo (ngrënia e asaj që nuk është përmendur emri i All-llahut) është mëkat.” (El-En'amë: 118-121). Po ashtu transmeton Rraf'i Ibën Hadixhi, radijall-llahu anhu, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, i ka thënë atij: “Çka është derdhur gjak dhe është përmendur All-llahu, haje.” (Transmeton Buhariu, Muslimi dhe Ahmedi).

Po ashtu është e preferuar që kurban të kthehet kah kibla dhe të veprohet siç ka vepruar Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem. Transmetohet nga Xhabir Ibën Abdull-llahu, radijall-llahu anhu, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ditën e Kurban Bajramit ka therur dy desh të mirë me brirë, e para se t'i therë i ka drejtuar kah kibla dhe i ka cituar këto ajete kur'anore nga sureja El-En'amë: “Unë kam drejtuar fytyrën time kah Ai që

krijoi qiejt e tokën, larg besimeve të tjera; unë nuk jam prej atyre që i përshkruajnë shok!”, si dhe ajetin tjetër: “Thuaj: namazi im, kurban im, jeta ime dhe vdekja ime janë thjesht për All-llahun Zotin e botëve! Ai nuk ka shok, me këtë jam i urdhëruar dhe unë jam i pari i muslimanëve!”. Po ashtu ka thënë: “O Zot prej Teje (jam urdhëruar), për Ty po e theri këtë kurban, nga Muhammedi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe familja e tij - BISMILAH ALL-LLAHU EKBER - dhe pastaj e theri.” (Transmeton Ebu Davudi).

Sjelljet që duhet praktikuar gjatë therjes së kurbanit

Kurban duhet të theret në mënyrën më të lehtë. Për këtë thika duhet të mprehet mirë, ngase Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Vërtet All-llahu ka obliguar mirësinë për çdo gjë, prandaj kur të vritni, vritni me njerëzi dhe kur të thorni, thorni me njerëzi. Çdokush prej jush duhet së pari le ta mprehë thikën dhe ta qetësojë kafshën për therje.” (Transmeton Muslimi).

Mishi i kurbanit

Mishi i kurbanit është i preferuar që të ndahet në tri pjesë: me një pjesë t'i gëzojë të varfërit, një pjesë u shpërndahet të afërmeve, kurse pjesën mund tjetër ta ndalë për vete.

Çka preferohet të bëhet në ditën e Kurban Bajramit

Në ditën e Kurban Bajramit është e preferuar të bëhen këto gjëra:

1. Të pastrohet trupi.
2. Të vishen rrobë më të reja dhe më të mira (bukurat). Transmeton Ibën Abbasi, radijall-llahu anhu, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, Ditën e Bajramit ka veshur xhybe me vija të kuqe (më të mirën që e ka pasur) (Transmeton Taberaniu).
3. Ditën e Kurban Bajramit është e preferuar që të mos hahet asgjë deri sa të theret kurban dhe të hahet prej mishit të tij.
4. Të falet namazi i Kurban Bajramit.
5. Ndërrimi i rrugës gjatë kthimit në shtëpi. Xhabiri, radijall-llahu anhu] thotë se në Ditën e Bajramit Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ndërronte drejtimin e rrugës gjatë kthimit në shtëpi. (Transmeton Buhariu).
6. Të madhërohet All-llahu gjatë ditëve të Bajramit. All-llahu i Lartësuar thotë:

“All-llahun përmendeni në ditët e caktuara (në ditët e Bajramit).” (El-Bekare: 203). Madhërimi i All-llahut gjatë këtyre ditëve bëhet në këtë mënyrë: ALL-LLAHU EKBER, ALL-LLAHU EKBER, LA ILAHE IL-LALL-LLAHU, ALL-LLAHU EKBER, ALL-LLAHU EKBER VE LIL-LAHIL-HAMD, dhe atë me zë të ngritur shkohet në namazin e Kurban Bajramit. Madhërimi fillon prej mëngjesit të ditës së Arafatit e deri në lkindinë e ditës së katërt të Kurban Bajramit.

7. Të urohet Bajrami ndërmjet njëri-tjetrit.

O vëlla i dashur musliman!

Dhe, më në fund të këshilloj që të jeshë i devotshëm ndaj All-llahut tënd, ta pasosh librin e Tij dhe të ndjekësh rrugën e të Dërguarit të Tij. Dije se ky është i vetmi shpëtim për ty. Të këshilloj që të krenohesh me fenë tënde, ngase e vetmja fe e pranuar te All-llahu është feja Islame. All-llahu na mëshiroftë të gjithëve. “Falënderimi i takon vetëm All-llahut Zotit të botëve”.

Bekir Halimi

publikimi i parë në AlbIslam.Com: 10.3.2000

Qëndrimi i "parisë" kundrejt thirrjes në fe të All-llahut

Kur vendosi All-llahu, xhel-le shanuhu, që ta bëjë njeriun mëkëmbës në ruzullin tokësor dhe e zbriti Ademin, alejhisselam, ne te, i dha çdo gjë për të cilën kishte nevojë për ndërtimin e ruzullit tokësor dhe për të bartur detyrat, për të cilat e ka krijuar All-llahu, xhel-le shanuhu, i përcaktoi metodë jete që i sjell lumturi të plotë, që të jetë i drejtë.

"...Ne zbritëm me ata librin dhe drejtësinë që t'i përmbahen njerëzit të së drejtës...". (El-Hadid: 25).

Në këtë mënyrë All-llahu, xhel-le shanuhu, i vizatoi njeriut rrugën e udhëzimit.

All-llahu, azze ve xhel-le, njeriun e ka krijuar në formën më të përsosur, e ka thënë:

"Vërtet, Ne e krijuam njerin në formën më të bukur". (Et-Tin: 4).

E ka krijuar në tevhid dhe islam dhe për këtë i ka marrë besëlidhjen:

"... feja e All-llahut në të cilën i krijoi njerëzit, s'ka ndryshim (mos ndryshoni) të asaj natyrshmërie të krijuar nga All-llahu, ...". (Er-Rum: 30).

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Secila foshnje lindet në natyrë të pastër islame, kurse prindërit e bëjnë të çifut, të krishter apo zjarputist, ashtu sikur që kafsha e plotë e lind kafshën e plotë dhe pa mangësi. Pastaj Ebu Hurejre, radijall-llahu anhu, lexoi ajetin: "...feja e All-llahut në të cilën i krijoi njerëzit, s'ka ndryshim (mos ndryshoni) të asaj natyrshmërie të krijuar nga All-llahu, ajo është feja e drejtë por shumica e njerëzve nuk e dinë". (Er-Rum: 30). (Buhariu dhe Muslimi).

All-llahu, tebareke ve teal, i inspiroi që të pasojë rrugën e mirësisë dhe ia tregoi rrugën e të keqes që të largohet prej saj:

"Pasha njeriun dhe Atë që e krijoi atë! Dhe ia mësoi se cilat janë të këqijat dhe të mirat e tij. Pra, ka shpëtuar ai që e pastroi vetveten. E ka dështuar ai që e poshtëroi vetveten". (Esh-Shems: 7- 10).

Për këtë, All-llahu, azze ve xhel-le, ka bërë brenda tij element me të cilin e dallon të mirën nga e keqeja, veprat e sakta dhe nga ato të kota dhe i cili e udhëzon njeriun drejt rrugës së drejtë në mendimet dhe veprat.

Mirëpo pasi që vetëm udhëzimi i natyrës nuk mjafton, pasi që tek njeriu ndikojnë edhe shumë forca ideologjike të jashtme dhe e stimulojnë kah veprimi i të keqes dhe mëkatit, e stolis ate dhe e tërheq drejt saj, andaj njeriu nuk mundet vetvetiu të bëjë dallim mes rrugës së drejtë dhe rrugëve të shtrembëta dhe të llojllojshme, për këtë All-llahu, subhanehu ve teal, nga mëshira që kishte ndaj njerut ia plotësoi këtë mangësi nga jashtë duke u dërguar pejgamberë që ta ndihmojnë udhëzuesin e tij të brendshëm me dritën e dijes dhe njohjes dhe që tu sqarojnë me argumente të qarta këtë inspirim hyjnor të brendshëm, drita e së cilës është e zbehtë në mesin e eerësirës së injorancës dhe sulmeve të forcave devijuese që gjinden brenda njeriut dhe jashta tij. (shiko: "Sherhu Akidetut-Tahavije", 4- 13).

Nga mëshira e All-llahut ndaj robërve të Vet është edhe fakti që Ai nuk i llogarit ata në bazë të natyrës së përgjithshme, por i llogarit

pas dërgimit të Pejgamberëve: "Të dërguar që ishin lajmgëzues e kërcënues, ashtu që pas dërgimit të dërguarve njerëzit të mos kenë fakt (arsyetim) para All-llahut". (En-Nisa: 165).

"...E Ne nuk dënuam askë para se t'ia dërgojmë të dërguarin". (El-Isra: 15).

Me këtë u asgjësohet arsyetimi i atyreve që dëshirojnë të arsyetohen për idhujtarinë e tyre ose për moszbatimin e fesë së All-llahut:

"Përkujto kur Zoti Yt nxori nga shpina e bijve të Ademit pasardhësit e tyre dhe i bëri dëshmuës të vetes së tyre (duke u thënë): "A nuk jam Zoti juaj?" Ata thanë: "Po, dëshmuam!". Të mos thoni në ditën e kijametit: "Ne nga ky (dëshmim) ishim të panjohur". Ose të mos thoni: "Prindërit tanë më parë ishin idhujtarë, e ne ishim pasardhës të tyre. A do të na shkatërrosh ne për atë që bënë ata asgjësues të së vërtetës?" Po, kështu ua sqarojmë argumentet, që ata të kthehen nga e gabuara në të vërtetën". (El-Araf: 172- 174).

Pishtarët e thirrjes në fe të All-llahut

All-llahu, xhel-le shanuhu, u dërgoi pejgamber vazhdimisht njerëzimit që ti thërrasin në fe të All-llahut dhe ti fusin në rrugë të drejtë: "Ne më pas i dërguam pejgamberët tanë një pas një, mirëpo çdoherë që një populli i erdhi i dërguari i vet, ata e përgënjeshtuan atë, prandaj Ne i përcollëm ata (me dënim) njërin pas tjetrit dhe i bëmë që të përmenden në tregime. I shkatërruar qoftë populli që nuk beson!". (El-Muminun: 44).

Të gjithë ishin angazhuar për t'i thurru njerëzit në fe të All-llahut dhe të gjithë ata e kishin bartur flamurin e tevhidit: "...O populli im, adhurojeni All-llahun, nuk keni zot tjetër pos Tij. ...". (El-A'raf: 59; 65; 73; 85).

All-llahu, xhel-le shanuhu, e bëri këtë rregull të përgjithshëm të të gjithë pejgamberët, duke thënë:

"Ne nuk dërguam asnjë të dërguar para teje e të mos i kemi shpallur atij se: Nuk ka zot tjetër përveç Meje, pra më adhuroni!". (El-Enbija: 25).

"Ne dërguam në çdo popull të dërguar që t'u thonë: "Adhuroni vetëm All-llahun, e largojuni djajve (adhurimit të tyre)!". (En-Nahl: 36).

Natyra e thirrjes së pejgamberëve dhe gjurmët e tyre

Thirrja që e sollën pejgamberët e All-llahut, është thirrje në tevhid dhe adhurim të singertë ndaj All-llahut me të gjitha llojet e tija, refuzim i kufrit dhe shirkut dhe ithtarëve të vet, refuzim të idhujve dhe tagutëve, pa marrë parasysh formën, ngjyrën dhe llojet e tyre, thirrje për ty shkyer maskat e shpifura pas të cilave fshihen ata që u vërsueln kokave dhe pasurive të njerëzve, duke supozuar se ata kanë të drejtë dominimi mbi ta dhe se kanë të drejtë ligjëvënie, respekti dhe pasimi.

Ky besim dhe kjo akide se All-llahu është Një, i cili duhet të adhurohet dhe të respektohet, se Atij i takon urdhëri dhe ndalesa, sepse vetëm Ai është Krijuesi:

"...vendimi (në çështjen e adhurimit) nuk i takon kujt, pos All-llahut, e Ai urdhëroi të mos adhuroni tjetër vetëm Atë. ...". (Jusuf: 40).

"...Ja, vetëm Atij i takon krijimi dhe sundimi...". (El-Araf: 54).

Dhe se çdo gjë përpos Tij, hyjnite e kota, ato me të cilat i lidhin shpresat njerëzit dhe atyreve u qëndrojnë me adhurim, janë gjëra të kota dhe të shpifura, kurse All-llahu është Mbreti, i cili vepron dhe dominon mbi çdo gjë:

"Thuaj: "O All-llah, Sundues i çdo sendi, Ti ia jep pushtetin atij që do, Ti ia heq prej dore

pushtetin atij që do, e lartëson atë që do dhe e përul atë që do. ?do e mirë është vetëm në dorën Tënde, vërtet, Ti ke mundësi për çdo gjë"! (Ali Imran: 26).

Vetëm Ai është i Gjithmundshëm, Furnizues, Ngjallës dhe Vdekës, përcaktues i exheleve, tek Ai është kthimi dhe fundi dhe se çdo gjë përpos Tij, atyre gjërave që u luten njerëzit dhe që u frikohen në tokë përpos All-llahut, janë shpifje, devijim dhe kotësi.

"Thuaj: "Thirrni ata, të cilët i menduat për zota pos All-llahut!" Ata nuk posedojnë sa një grimcë as në qiej e as në tokë dhe as që kanë në to ndonjë pjesë, dhe Ai nuk ka prej tyre ndonjë përkrahje". (Es-Sebee: 22).

Ky besim i qartë dhe i shkëlqyeshëm e zbulon realitetin, e largon mbulesën nga sytë, i largon maskat pas të cilave fshihen zullumqarët, ua shemb besimet e tyre, ua dridh fronin e tyre, ua zbulon shpifjet e tyre, ska dyshim se është rezik që u kërcënohet pushtetit të tyre, ua prish rehatinë dhe sigurinë e tyre, ua përmbys gjendjen që e kanë njohur, adetet dhe zakonet që i kanë trashëguar nga prindërit dhe gjyshërit e tyre brez pas brezi, ua mer pushtetin me të cilin i dominojnë njerëzit, e i nënçmojnë dhe i përulin, ua grabitin pasurinë dhe mallin e tyre, ua han pa të drejtë, me mëkat dhe armiqësi.

Ky besim mbarë njerëzit i bën të barabartë para All-llahut, subhanehu ve teala, dhe nuk dallohen me soj ose me pozita,...

Ata nuk dallohen me asgjë tjetër përpos se me besim dhe devotshmëri, me kontribut dhe vepra, sepse të gjithë janë të krijuar prej një origjine dhe e adhurojnë Një Zot:

"O ju njerëz! Kini frikë Zotin tuaj që ju ka krijuar prej një veteje (njeriu) dhe nga ajo krijoi palën (shoqën) e saj, e prej atyre dyve u shtuan burra shumë e gra. Dhe kini frikë All-llahun që me emrin e Tij përbetoheni,

ruajeni farefisn (akraballëkun), se All-llahu është mbikëqyrës mbi ju". (En-Nisa: 1).

"O ju njerëz, vërtet Ne ju krijuam juve prej një mashkulli dhe një femre, ju bëmë popuj e fise që të njiheni ndërmjet vete, e s'ka dyshim se te All-llahu më i ndershmi ndër ju është ai që më tepër është ruajtur (këqijat), e All-llahu është shumë i dijshtëm dhe hollësisht i njohur për çdo gjë". (El-Huxhurat: 13).

Shembuj nga historia

Këto domethënia i ka shprehur Rebi ibën Amiri, Hudhejfe ibën Muhsini dhe Mugire ibën Shube, radijall-llahu anhum, para Rustumit, komandantit të persianëve dhe u shfaq ndikimi i këtij besimi në zemrat e tyre.

Rustumi i tha Rebi ibën Amirit: çka ju solli?

Tha: na ka sjellur All-llahu. Na solli All-llahu që të nxjerrim atë që do nga adhurimi i njerëzve në adhurimin e All-llahut, nga ngushtica e dynjasë në gjërësinë e saj dhe nga padrejtësia e feve në drejtësinë e Islamit. Na ka dërguar me fenë e Tij te krijesat e Tij që t'i thërrasim, ai që e pranon këtë prej nesh edhe ne e pranojmë ate dhe largohemi prej tij dhe ia lëm tokën atij, kurse ai që refuzon luftojmë kundër tij deris të arrijmë te premtimi i All-llahut.

Tha: cili është premtimi i All-llahut?

Rebiu tha: xhenneti për atë që vdes në luftë kundër atij që refuzon dhe fitoreja për ate që mbetet gjallë.

Pas kësaj bisede Rustumi e pyeti: a je ti zotëriu i këtij populli?

Tha: jo, mirëpo muslimanët janë sikur një trup, kujdeset i vogli për të madhin.

Të nesërmen dërguan Hudhejfe ibën Muhsinin, radijall-llahu anhu, dhe kur u afrua te qilimi i Rusutumit, i tha: Çka ju solli juve këtu?

Tha: All-llahu na dha begatinë e fesë së tij dhe na i tregoi argumentet e Tij derisa e njohëm, kurse më herët e mohonim, pastaj na urdhëroi që ti thërrasim njerëzit një njëri prej tre gjërave, cilëndo që e pranojnë ne ua pranojmë: nëse e pranoni Islamin, largohemi prej jush, pagesën e xhizjes dhe pastaj ju mbrojmë ose luftën...

Të nesërmën Rustumi kërkoi një njeri prej muslimanëve, kurse ata ia dërguan Mugire ibën Shuben. Kur erdhi Mugireja te ata i gjeti të stolitur me llojloj stoli. Kur arriti Mugireja u ul në vendin e Rustumit, ata iu vërsuën përnjëher dhe e larguan nga vendi i tij, pastaj ky u tha: na vinin lajme si ëndëra për ju, mirëpo nuk gjej njerëz më mendjelehtë se ju! Ne arabët jemi të barabartë, askush nuk e sklavërojmë njëri tjetrin, përpos nëse e lufton shokun e vet. Kemi menduar se jeni solidar mes jush sikur ne që jemi mes nesh, më mirë se kjo që vepruar do të ishte të më kishit treguar se jeni zotëri të njëri tjetrit dhe se kjo vepër nuk lejohet te ju e mos ta kisha bërë. Unë nuk ju kam ardhur nga dëshira por më keni thirrur. Sot e kam kuptuar se ju do të përfundoni dhe do të dështoni, sepse mbretëria nuk udhëhiqet në këtë formë dhe me këto mendje.

Masa e gjërë thanë: të vërtetën e thot ky beduin. Kurse paria thanë: e hedhi një fjalë që akoma nxjerin gjëra prej tyre robërit tanë, All-llahu e vraftë të parin tanë, i cili ishte shumë ahmak që e nënçmoi çështjen e këtij umeti.

Pastaj foli Mugire, e falënderoi All-llahun dhe e lavdëroi Ate dhe iu përgjigj Rustumit me fjalët e mëhershme... (Shiko: "Tarih Taberi", 3/ 520- 525 dhe "El-Bidaje ven-Nihaje", 7/ 39- 40).

Këto fjalë të Rebi ibën Amirit dhe vëllezërve të vet, radijall-llahu anhum, kishin jehonë të madhe në thirrje në fe të All-llahut, ia

ndriçonin rrugën njerëzve, ua hapnin mendjen dhe zemrën, andaj nuk është për tu habitur ndikim që ka lënë te masa e gjërë dhe te ata që ishin përreth Rustumit dhe tia kenë frikë paria persiane.

Kategoritë e njerëzve kundrejt thirrjes:

Nëse i analizon lajmet e pejgamberëve dhe thirrjen e tyre, nëse studion historinë e lëvizjeve për përmirësimin e njerëzve do të vëresh se njerëzit kundrejt thirrjes kanë njërin prej tre qendrimeve:

a) Ata që All-llahu, subhanehu ve tealë, ua ka pastruar shpirtin nga mendjemadhësia dhe mburrja, ua ka hapur zemrën për udhëzim dhe mirësi, kanë kuptuar atë që u ka ardhur nga All-llahu dhe Pejgamberi, e kanë parë rrugën para tyre, i kanë besuar të vërtetës dhe për te kanë jetuar, kanë flijuar për të çdo gjë, sepse e vërteta ua sundon shpirtin, andaj ata vetëm për të vërtetën veprojnë dhe për te jetojnë.

Ky besim është drita që ua ndriçon atyre rrugën në jetë dhe ecin në te të qetë dhe të sigurtë: "Ata që besuan dhe besimin e tyre nuk e ngatërruan me besim të kotë, atyre u takon të jenë të sigurt dhe ata janë në rrugë të drejtë". (El-Enam: 82).

Këta njerëz i ka marrë nën kujdesin e Tij All-llahu, ua ka treguar rrugën dhe i ka nxjerur nga errësirat e mosbesimit në dritën e besimit:

"All-llahu është mbikëqyrës i atyre që besuan, i nxjerr ata prej errësirave në dritë. E kujdestarë të atyre që nuk besuan janë djajtë që i nxjerrin ata prej drite e i hudhin në errësira. Ata janë banorë të zjarrit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë". (El-Bekare: 257).

Pas këtij përkujdesi dhe interesimi të All-llahut për këta njerëz nuk duhet të habitemi nëse i shohim se janë nga të parët që nxitojnë drejt besimit të asaj që e thonë

pejgamberët dhe tu dalin në ndihmë. Këta janë të afruarit të All-llahu, nga dhuntia dhe begatia e All-llahut: "Ndërsa të përparmit janë të dalluar (janë në ballë). Ata pra, janë më të afruarit (te Zoti). Janë në xhenetet e begatshme". (El-Vakia: 10- 12).

All-llahu, xhel-le shanuhu, ka aluduar në qëndrimin e këtyre që u besojnë pejgamberëve dhe janë të parët në këtë drejtim, duke treguar për ata që i kanë besuar Salihut, alejhisselam:

"Krerët kryelartë nga populli i tij u thanë atyre që ishin më të dobët e që kishin besuar: "A e dini se me të vërtetë Salihu është i dërguar nga Zoti i tij?". Ata thanë: "Vërtet, ne jemi besimtarë të asaj me çka është dërguar". (El-A'raf: 75).

Tregon All-llahu, azze ve xhel-le, për Lutin, alejhisselam, i cili i besoi babës së pejgamberëve, Ibrahimit, alejhisselam, duke thënë: "Atij (Ibrahimit) i besoi Luti, e ai (Ibrahimi) tha: "Unë shpërngulem atje ku më udhëzoi Zoti im, Ai është i gjithfuqishmi, i urti". (El-Ankebut: 26).

Tregon All-llahu, tebareke ve teala, për havarijunët që i besuan Isaut, alejhisselam, dhe që së bashku me te iu dorëzuan All-llahut, subhanehu ve teala: "Dhe kur i frymëzova Havarijunët (i urdhërova): "Të më besoni Mua dhe të dërguarin Tim!" E ata thanë: "Ne besuam, e ti dëshmo se ne jemi muslimanë". (El-Maide: 111).

"O ju që besuat, bëhuni ndihmëtarë të All-llahut, si Isai, biri i Merjemes, havarijunëve (besimtarëve të vet të sinqertë) u pat thënë: "Kush është ndihmëtar imi për në rrugën e All-llahut?" Havarijunët i thanë: "Ne jemi ndihmëtarë të rrugës së All-llahut!" E një grup prej beni israilëve besoi, e një grup refuzoi, e Ne ata që besuan i përkrahëm kundër armikut të tyre dhe ashtu u bënë ngadhënjës". (Es-Saff: 14).

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka lavdëruar qëndrimin e të parëve që i janë përgjigjur thirrjes së tij dhe që kanë nxituar ti besojnë, andaj ka thënë për Ebu Bekrin, radijall-llahu anhu: "O ju njerëz, më dërgoi All-llahu te ju, e ju thatë: ke gënjyer, kurse Ebu Bekri tha: të vërtetën e flet dhe më ndihmoi me veten dhe pasurinë e tij, valjë a do të ma lini mua shokun tim". (Buhariu).

Gjithashtu Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë:

"Unë jam i pari i arabëve, Selmani është i pari i persianëve, Suhejbi është i pari i romakëve, kurse Bilali është i pari i etiopiasve". (Hasen, Ahmedi në "Fadailus-Sahabe" dhe Taberaniu).

b) Ata që e kanë të mbushur shpirtin me mendjemadhësi dhe mburrje, janë mësuar në refuzim të fakteve dhe të sundojnë tokën pa meritë.

Këtyre njerëzve u ka vdekur ndërgjegjia, u është ngurtësuar zemra, u është bërë sikur guri ose më e fortë, u është mbushur me mosbesim dhe inati, andaj me inat të madh e refuzojnë thirrjen e pejgamberëve dhe lajmëtarëve, alehimusselam, i luftojnë me çdo mjet të mundshëm që ua kujton mendja e tyre djallëzore. Këto shpirta nuk mund të dëgjojnë fjalën e vërtetë, nuk do ti lejojnë vetes që tu depërtojë kjo fjalë deri te veshi i tyre.

Shembulli më i qartë për këtë kategori njerëzish është populli i Nuhit, alejhisselam:

"Dhe sa herë që unë i thërritja ata për t'u falur Ti atyre mëkatet, ata i vënin gishtat e tyre në veshë dhe mbulonin kokat me teshat e tyre dhe vazhdonin në atë të tyren me një mendjemadhësi të fortë". (Nuh: 7).

Madje ata edhe tjerët i largojnë nga thirrja dhe nga e vërteta që mos të kënaqen me atë të vërtetë:

"Ata që nuk besuan thanë: "Mos e dëgjoni këtë Kur'an dhe kur të lexohet ai, ju bëni zhurmë (bërtitni) ashtu që ta pengoni!". (Fussilet: 26).

Ata në këtë drejtim edhe bëjnë komplete, kurthe dhe lajka:

"Dhe ata (pasanikët) u kurdisën atyre kurthe shumë të mëdha". Dhe u thanë: Mos braktisni zotat tuaj kurrsesi, mos braktisni Vedda-në, as Suvva-në, e as Jeguth-in, Jeukë-n e Nesre-n". (Nuh: 22- 23).

"Ata vërtet bëjnë kurtha. Po edhe Unë përgatis dështimin e kurtheve të tyre!". (Et-Tarik: 15- 16).

Këta janë ajo "pari" që i kundërvihen thirrjes së pejgamberëve, alejhimusselam, duke i refuzuar dhe përgënjeshtuar, duke u shpallur luftë të egër dhe me mjete të llojllojshme, këta dhe masa e gjërë që i pasonte ata:

"Ata duan ta shuajnë dritën e All-llahut me gojë të tyre, po All-llahu e plotëson (e përhap) dritën e vet, edhe pse e urrejnë jobesimtarët". (Es-Saff: 8).

c) Ata që nuk kanë patur besimin e kategorisë së parë, moralin e tyre të lartë dhe shpirtin e tyre të mirë, po as guximin e kategorisë së dytë, të cilët i përgënjeshtrojnë thirrjet, mirëpo janë edhe më të këqinjë se ata, sepse participojnë me ta në shpirtligësi, natyrë të prishur dhe komplot kundër pejgamberëve, mirëpo janë frikacak, të ligësht dhe të dobët dhe nuk kanë fuqi të publikojnë se janë armiq të përbetuar.

Ata nuk mund të shfaqen para besimtarëve me këtë manifestim, porse besimi i tyre i dobët dhe mungesa e guximit i shtyn ata që të fshehin qëndrimet e tyre dhe të bëjnë diplomaci. Ata në këtë formë gjinden mes mikut dhe armikut, mes ndihmëtarit dhe kundërshtarit, kur shohin besimtarët e shfaqin para tyre besimin, kurse kur takohen

me mosbesimtarët u thonë atyreve: ne jemi me ju. (shiko: Davetur-Rusli ilall-llah", fq. 25).

Këta janë ata munafikët, për të cilët All-llahu, xhel-le shanuhu, ka thënë: "Ka disa njerëz që thonë: "Ne i kemi besuar All-llahut dhe jetës tjetër (Ahiretit), po në realitet ata nuk janë besimtarë. Ata përpiqen ta mashtrojnë All-llahun dhe ata që besuan, po në të vërtetë ata nuk mashtrojnë tjetër, pos vetvetes, por ata nuk e hetojnë. Në zemrat e tyre kanë sëmuri, e All-llahu u shton sëmundje edhe më shumë, e për shkak se ata përgënjeshtrojnë, pësojnë dënim të dhembshëm. E kur atyre u thuhet: "Mos e prishni rendin në tokë"! Ata thonë: "Ne jemi vetëm përmirësues (paqtues)!" Veni re, ata në të vërtetë janë shkatërruesit, por nuk e kuptojnë. Dhe kur atyre u thuhet: besoni, sikurse besuan njerëzit, ata thonë: "A të besojmë ashtu sikurse besuan mendjelehtit?" Në të vërtetë ata, dhe mu ata janë mendjelehtit, por nuk e dinë. E kur i takojnë ata që besuan thonë: "Ne kemi besuar!" Por kur veçohen me djajt (parinë) e vet u thonë: "Ne jemi me ju, ne vetëm jemi tallur (me besimtarët)". All-llahu i ndëshkon talljet e tyre, duke i lënë të bredhin edhe më shumë në mosbesimin e tyre. Të tillët janë që e ndërruan të vërtetën (besimin) me të pavërtetën (mosbesimin), pra tregtia e tyre nuk pati fitim dhe ata nuk qenë të vetëdijshëm (në punën e tyre)". (El-Bekare: 8- 16).

Kategoria e dytë e njerëzve janë dy grupe:

1- Zotërinjtë, aristokracia dhe paria e popullit.

2- Pasuesit dhe të ligështit që e pasojnë parinë mendjemadhe.

Të dy grupet i përgënjeshtrojnë pejgamberët, e pengojnë dhe refuzojnë thirrjen, mirëpo ata që e marrin iniciativën, e bartin flamurin e përgënjeshttrimin dhe refuzimit dhe kërkojnë prej njerëzve që ti përkrahin në këtë drejtim janë arsitokracia dhe paria.

Kurse pasuesit dhe të ligështit ata pasojnë dhe nënshtrohen, i brohorisin emrat e parisë, u duartrokin dhe u bëjnë amin fjalëve të tyre, i respektojnë në urdhërat e tyre, u besojnë lajmëve dhe shpifjeve të tyre, u besojnë trillimeve dhe falsifikimeve të tyre, ata janë mësuar në përulje dhe nënshttrim, nuk guxojnë të ngrisin kokën lart, sepse janë mësuar që të jetojnë në ultësira, të jenë skllëvër dhe të përulur dhe kanë urejtur lirinë.

Mirëpo edhe nëse zgjat koha ata do ta kuptojnë realitetin, do ta mësojnë rrugën, do të ndjejnë se janë të zhytur në skllëvëri të ultë nga e cila duhet të ngriten që të bëhen robër të All-llahut Një. Ky adhurim ndaj All-llahut, Një krijon në shpirtin e njeriut krenari dhe lavdi, ata atëherë çlirohen përsëri, madje lindin përsëri, e hetojnë njerzishmërinë përsëri, sepse thirrja islame e çliron njeriun nga çdo adhurim të tjetërkujt përpos All-llahut, duke i shndërruar ata në robër vetëm të All-llahut Një.

Ata në këtë mënyrë ngriten mbi atë pari dhe ata taguta, tallen me tiraninë, kënaqsitë e tyre materiale, pushtetin dhe kërcënimet e tyre. (Shiko atë që ka shkruar Shejhul-Islam, Ibën Tejmiu, rreth këtij kuptimit në librin e tij "El-Ubudijë").

Një qëndrim interesant ishte rasti mes Faraonit dhe parisë së tij tek zemrat e të cilëve depërtoi besimi dhe u dha formë të re, pasi që panë agumentet nga Zoti i tyre, kurse mu ata pak më parë kërkonin nga Faraoni, me çdo përulje dhe lakmi, që tu jep pagë dhe pasuri nëse ngadhnjejnë ndaj Musait dhe Harunit, alejhimesselem. Faraoni u premtoi atyreve këto gjëra dhe mburrej me këtë gjë, u premtoi edhe afërsi të madhe tek ai, duke i bërë nga këshilltarët, obori dhe njerëzit e afërt të tij.

Po të kishte patur në atë kohë radio, televizor, gazeta dhe revista, sikurse kanë zullumqarët e kësaj kohe, do të ishin të parët që dalin në ekranet televizive afër Faraonit dhe Hamanit. Radioja do të kishte caktuar orë të tëra për të emituar programe për ta dhe duke emituar fjalë të stolisura për ta, gazetatat dhe revistat do të ishin përplot me fotografitë e tyre, gazetarët do të bënin gara për të bërë intervista me ata "heronjë", të cilët u bënë shtylla e shtetit dhe kanë vlerë të madhe për përforcimin e pushtetit të Faraonit...!

Mirëpo tërë kjo nuk ndodhi, sepse Vullneti i All-llahut dhe Caktimi i Tij dëshiroi tjetër gjë, e ndryshoi tërësisht këtë fotografi, u ndryshuan shpirtërat, ndryshoi qëndrimi dhe ndodhi ajo që nuk e kishte llogaritur askush, kurse fjalët e besimtarëve, pasi që besuan, u lëshuan si vetëtimë mbi kokën e Faraonit.

All-llahu, xhel-le shanuhu, e tregoi këtë rast në Librin e Tij Fisnik, duke thënë:

"Magjistarët erdhën te faraoni, e thanë: "Ne do të kemi shpërblim në qoftë se dalim fitues!" Ai (faraoni) tha: "Po, dhe ju do të jeni prej të afërmve të mi". Ata (magjistarët) thanë: "O Musa, (zgjidh) ose do të hedhish ti, ose ne po hedhim?" Ai (Musai) tha: "Hidhni ju"! E kur hodhën ata (shkopinj e litarë), magjepsën sytë e njerëzve, i frikësuan ata dhe sollën një magji të madhe. E Ne e frymëzuam Musain (duke i thënë): "Hidhe shkopin tënd!" Kur qe, ai gëlltiste atë që kishin magjepsur. Atëherë u dëshmuua e vërteta dhe u zhduk ajo që kishin përgatitur. Aty u mundën ata (magjistarët dhe faraoni) dhe u kthyen të poshtëruar. E magjistarët u hodhën (u përulën) në sexhde. Dhe thanë: "Ne i besuam Zotit të gjithësisë, Zotit të Musait dhe të Harunit!" E faraoni tha: "I besuat atij (Musait) para se t'ju lejoj unë? Kjo është një dredhi që ju e përgatitët në qytet (Misir) për t'i dëbuar prej tij banorët e tij

(koptët), po më vonë do ta kuptoni (çka do t'ju gjejë). Kam për t'ua prerë duart dhe këmbët tërthorazi, pastaj të gjithë juve do t'ju gozhdoj. Ata (që besuan) thanë: "S'ka dyshim, ne jemi të kthyer te Zoti ynë". Ti nuk hakmerresh ndaj nesh vetëm pse besuam në argumentet e Zotit tonë, pasi që na erdhën ato. Zoti ynë, na dhuro durim (për dënimin që do të na e bën faraoni) dhe na bëjë të vdesim muslimanë!". (El-Araf: 113- 126).

"Ata thanë: "Pasha Atë që na krijoi, nuk të japim përparësi ty ndaj argumenteve që na erdhën, e ti bëje atë që mendon ta bësh, dhe mund ta zbatosh vetëm atë që i takon jetës së kësaj bote!" Ne i besuam Zotit tonë që Ai të na i falë gabimet dhe magjinë, me të cilën ti na detyrove. All-llahu është më i miri (në të shpërblyerit) dhe më i përjetshmi (në të dënuar)! Ai që i paraqitet Zotit të vet si kriminel, e ka xhehennemin, në të cilin as nuk vdes as nuk jeton. Ndërsa ai që i paraqitet Atij besimtar e që ka bërë vepra të mira, të tillët i presin merita të larta". ((Taha: 72- 75).

E këtillë është gjendja e masës së gjërë, pasuesve dhe njerëzve të ligësht...

Mirëpo cila është gjendja e parisë?

Në këtë pikë duhet të ndalemi duke analizuar me një analizë të qetë dhe të plotë, ti referohemi Librit të All-llahut dhe Sunnetit të Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, jetëpërshkrimit të tij, jetëpërshkrimit të pejgamberëve të mëhershëm që të na sqarohen veçoritë e personalitetit të tyre (parisë) të cilët shumë herë i përmend Kur'ani, i sqaron qëndrimet e tyre, mjetet e llojllojshme me të cilat e luftojnë fjalën e vërtetë dhe thirrjen e qiellit shekuj me rradhë, që më pastaj ti kthehemi realitetit tonë dhe të shohim se mos vallë qëndrimet e asaj parie ka qenë një rrëshqitje kalimtare apo është një ligj hyjnor dhe metodë statike kundrejt thirrjeve të vërteta?

Për këtë, veprimtarët në fushën e daves asnjëherë nuk duhet të hartojnë se "paria" është "pari" në çdo kohë, në çdo vend dhe para çdo thirrje... Ata e marrin të njëjtin qëndrim çdo herë.

Othman Xhumua Damirije
Përktheu: Bekir Halimi

Festimi i vitit të ri!

Vëllezër të nderuar! Në këto ditë jemi duke vërejtur lëvizje dhe përgaditje të papara më herët! Njerëzit me vetëdije dhe pavetëdije përgaditen për të festuar vitin e ri. Vallë ata e dinë çfarë feste është viti i ri?! Ose edhe pse e dinë nga dobësia e besimit, ata nuk përfillin rregullat islame në këtë drejtim dhe janë dhënë pas epsheve të tyre. Unë e di se shumë herë njerëzit këto raste i festojnë vetëm për tu argëtuar, mirëpo në Islam ashtu siç janë të rregulluara veprat serioze janë të rregulluara edhe lozja dhe argëtimi. Andaj muslimanët duhet tu përmbahen këtyre rregullave nëse dëshirojnë fitoren në këtë botë dhe lumturinë në ahiret.

Festat janë pjesë e pandarë e besimit

Festimi i natës së vitit të ri ndërlihet ngusht me lindjen e Isaut, alejhis-selam, sipas të krishterëve.

Sipas katolikëve kjo ditë është me 25 dhjetor, kurse sipas ortodoksëve është me 6 janar. Edhe ata kanë të caktuara rituale të veçanta për festimin e kësaj nate. Këtë natë ata e kalojnë nëpër kisha duke u lutur me lutje të posaçme.

Festimi i parë i kësaj dite ka ndodhur në vitin 336 pas lindjes së Isaut, alejhis-selam.

Pasi që kjo festë në origjinë, edhe ashtu trajtohet deri më sot, është festë fetare dhe e krishtere, ne si muslimanë duhet të dallohemi prej tyre dhe duhet që mos tu përgjajmë dhe mos ti imitojmë ata.

Ndalohet përgjajësimi dhe imitimi i tyre

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, na e ka tërhequr vërejtjen nga imitimi i tyre duke thënë: "Do të pasoni adetet e atyreve që kanë qenë para jush pëllëmbë pas pëllëmbë, llërë pas llëre, sa që po të hynin ata në vrimë të hardhucës, do ti pasonit". I thamë: kush janë ata, çifutët dhe të krishterët? Tha: "kush tjetër përpos tyre". (Buhariu dhe Muslimi).

Poashtu na ka mësuar se ai që i përngjan një popullit është sikur ata duke thënë:

"Kush i përngjan një popullit ai është prej tyre". (Ebu Davudi, sahih).

Ose në transmetimin tjetër:

"Nuk është prej nesh ai që u përngjanë tjerëve përveç neve. Mos u përngjani çifutëve dhe të krishterëve". (Tirmidhiu, sahih).

Mosbesimtarët mundohen me mish e me shpirt që muslimanët ti imitojnë ata dhe tua dobësojnë besimin dhe sistemin imunitiv që duhet ta kenë, i cili personifikohet në miqësinë dhe armiqësinë për hir të All-llahut.

Konflikti mes të vërtetës dhe të kotës

Konflikti mes të vërtetës dhe të kotës do të vazhdojë deri sa të vazhdojë ky rruzull tokësor. Qafirat do të mundohen me gjithë potencialin e tyre që muslimanët ti kthejnë në mosbesimtarë, mirëpo pa marrë parasysh metodat që i përdorin dhe mjetet që i shfrytëzojnë, do të mbeten gjithmonë grupe të muslimanëve të përqëndruar në këtë fe.

Kjo është edhe një prej qëllimeve të globalizimit. Globalizim të vlerave. Jo të vlerave të mira, të filtruara dhe të selektuara në bazë të dobisë që mund tu sjellin njerëzve, por të selektuara me synim të dominimit të kulturës dhe civilizimit perendimor.

All-llahu, subhanehu ve tealë, e sqaron dhe e shpalos këtë duke thënë:

"Ata dëshirojnë që edhe ju të mos besoni sikurse nuk besuan vetë dhe bëheni të njëjtë. Mos zini miq prej tyre...". (En-Nisa: 89).

Andaj edhe na ka mësuar që mos ti marim ata si miq duke thënë:

"O ju që besuat! Mos zini miq as jehuditë, e as të krishterët. Ata janë miq të njëri-tjetrit. E kush prej jush i miqëson ata, ai është prej tyre. Vërtet All-llahu nuk vë në rrugë të drejtë popullin zullumqar". (El-Maide: 51).

"O ju që besuat, mos e zini mik armikun Tim dhe armikun tuaj, duke shprehur ndaj tyre dashuri, kur dihet se ata mohuan të vërtetën që u erdhi juve". (El-Mumtehine: 1).

"O ju që besuat, mos i zini për miq të ngushtë të tjerët jashtë mesit tuaj, ata nuk pushojnë së vepruari në dëm tuajin, u dëshirojnë çka u mundon juve. Urrejtja kundër jush duket nga gojët e tyre, por ajo që fshehin në gjoksat tyre është edhe më e madhe. Ne pra, ua kemi sqaruar faktet nëse ju i kuptoni". (Ali Imran: 118).

Ata gëzohen kur ne i shmangemi rrugës së vërtetë, pasimin e të cilës rrugë e kërkojnë në çdo namaz tonin.

All-llahu thotë: "Udhëzoni (përforconi) në rrugën e drejtë! Në rrugën e atyre, të cilët i begatove me të mira, jo në të atyre që kundër veti tërhoqën hidhërimin, e as në të atyre që e humbën veten!". (El-Fatiha: 5-7).

Në në vend se të mbetemi të sinqertë në pasimin e rrugës së drejtë, nga injoranca ose nga ëndja, kalojmë në rrugën e të devijuarve ose të atyreve që kanë merituar hidhërimin e All-llahut, subhanehu ve tealë.

Pjesmarja në manifestimin e tyre pasqyrohet me këto vepra:

1- Ndërimi i urimeve.

2- Dërgimi i kartelave të urimit.

3- Ndërimi i dhuratave për këtë festë.

4- Kremtimi i kësaj feste qoftë me gosti të mbrëmjes ose edhe vetëm me takim çaji.

5- Dhënia e fëmijëve ëmbëlsira ose lojëra për këtë festë.

6- Blerja e paketave të "babadimrit".

7- Lërja e punës dhe mësimit për këto ditë "festive".

8- Pjesmarja në programet e ndryshme televizive për këtë festë.

9- Qëndrimi zgjuar gjatë tërë natës së vitit të ri.

10- Pjesmarja në festimet që mbahen në hotele dhe kafene të ndryshme, etj.

Këto janë disa forma të manifestimit të kremtimit të natës së vitit të ri, ato që nuk i kemi përmendur në këtë hutbe krahasoni me këto vepra që të dini se a janë të ndaluara si këto ose jo.

Pastaj nuk dëshiroj të më kalojë parashtrimi i një pyetje: pse të krishterët nuk e festojnë bajramin tonë së bashku me ne. Vallë a aq mendjelehtë jemi që nuk shohim këtë gjë!

E lusim All-llahun, subhanehu ve tealë, që të na e mësojë fenë tonë, të na e shtojë besimin, ta udhëzojë rininë tonë, të na mundëson xhennetin dhe të na ruajë nga xhehenemi. Amin.

Bekir Halimi

Publikimi i parë në Albislam.Com: 27.12.2002

Dita e Arefatit

(Dita e Arifes 9 DhulHixhe, e hënë, 9-Janar-2006 sh.r.)

E falënderojmë All-llahun, kurse paqë dhe bekimi qofshin mbi Muhammedin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem. Dita e Arafatit është prej ditëve me vlerë, në këtë ditë pranohen lutjet, shlyen mëkatet, All-llahu me njerëzit që gjinden në Arafat u krenohet melekëve. Këtë ditë e ka madhëruar All-llahu dhe e ka ngritur mbi ditët tjera. Në këtë ditë All-llahu e ka plotësuar fenë dhe dhuntinë e Tij. Në këtë ditë falen mëkatet dhe shpëtojnë njerëzit nga zjari i xhehenemit. Pasi që kjo ditë është e tillë, atëhere, meriton që t'i njohish vlerat e saja, veçoritë si dhe çka ka vepruar Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, gjatë kësaj dite. E lusim All-llahun të na shpëton nga zjari në këtë ditë madhështore.

Vlerat e kësaj dite

1-Në këtë ditë është plotësuar dhuntia dhe është përsosur feja.

Transmeton Buhariu dhe Muslimi nga Omeri, radijall-llahu anhu, se një çifut i ka thënë atij: "O emir i besimtarëve! Një ajet që gjindet në Librin tuaj dhe e lexoni, po të na kishte zbritur neve, atë ditë do ta konsideronim festë. I tha: cili ajet? Tha: "Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë Time, zgjodha për ju islamin fe". (El-Maide: 3)

Omeri, radijall-llahu anhu, tha: ne e dimë ditën dhe vendin në të cilin i ka zbritur ky ajet Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem; i ka zbritur ditën e xhuma, duke qëndruar në Arafat.

2-Kjo ditë është festë për njerëzit që qëndrojnë në Arafat.

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, tha: "Dita e Arafatit dhe ditët e tesh-rikut, janë festa jonë, festa e muslimanëve, janë ditë të ngrënies dhe pierjes". (hadithi është sahih, tra. Nesaiu, Tirmidhiu, etj.)

Omeri, radijall-llahu anhu, ka thënë: "Ajeti "Sot përsosa për ju fenë tuaj,..." ka zbritur ditën e xhuma, në Arafat, kurse që të dy ditët janë festë për ne".

3-Për këtë ditë është betuar All-llahu.

All-llahu i Madhërishëm nuk betohet për gjëra pa vlerë, por betohet me gjëra të mëdha. Kjo ditë, është "dita e dëshmuar" në ajetin: "Pasha atë që dëshmon dhe të dëshmuarën!". (El-Buruxh: 3)

Ebu Hurejre, radijall-llahu anhu, transmeton se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Dita e premtuar është Kijameti, kurse dita e dëshmuar është Arafati, kurse dita dëshmuese është dita e xhuma...". (hadithi është hasen, tra. Tirmidhiu.)

Dhe kjo ditë është dita "tek" me të cilën betohet All-llahu në Kur'an: "Pasha çifitin dhe pasha tekun!". (El-Fexhr: 3). Ibën Abbas, radijall-llahu anhu, thotë: "dita çift është dita e kurban bajramit (10 Dhulhixhe), kurse dita tek është dita e Arafatit (9 Dhulhixhe). Të këtij mendimi janë edhe lkrime dhe Dahak.

4-Agjërimi i kësaj dite i shlyen mëkatet e dy viteve.

Ebu Katadeja, radijall-llahu anhu, tregon se e kanë pyetur Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, mbi agjërimin e ditës së Arafatit, kurse ai është përgjigjur: "I shlyen mëkatet e vitit të kaluar dhe atij që vjen". (Muslimi)

Agjërimi i kësaj dite është i pëlqyeshëm për atë njeri që nuk është në haxh, ngase Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, nuk ka agjëruar gjatë qëndrimit të vet në Arafat, bile ka edhe transmetime se ka ndaluar agjërimin në Arafat.

5-Në këtë ditë All-llahu ka marrë besën nga bijtë e Ademit.

Ibën Abbas, radijall-llahu anhu, thotë se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë (hadithi është sahih, tra. Ahmedi): “All-llahu ka marur besën nga bijtë e Ademit në Arafat, i ka nxjerur nga kurri i tij të gjitha krijesat, i ka përhapur para Vehtes si grimca, pastaj u ka folur: “Përkujto kur Zoti Yt nxori nga shpina e bijve të Ademit pasardhësit e tyre dhe i bëri dëshmues të vetes së tyre (duke u thënë): “A nuk jam Zoti juaj?” Ata thanë: “Po, dëshmuam!” Të mos thoni në ditën e kijametit: “Ne nga ky (dëshmim) ishim të panjohur. Ose të mos thoni: “Prindërit tanë më parë ishin idhujtarë, e ne ishim pasardhës të tyre. A do të na shkatërrosh ne për atë që bënë ata asgjësues të së vërtetës?”. (El-A'raf: 172-173).”

Sa ditë madhështore dhe sa besatim madhështor.

6-Kjo është dita e shlyerjes së mëkateve, lirit nga zjari dhe e mburrjes me ata që qëndrojnë në Arafat.

Transmeton Muslimi nga Aisheja, radijall-llahu anha, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Nuk ka ditë në të cilën All-llahu liron njerëz nga zjari i xhehenemit ma shumë sesa në ditën e Arafatit. Ai afrohet dhe pastaj mburret me ata melekëve, duke thënë: çka dëshirojnë këta njerëz?”. Kurse Ibën Omeri, radijall-llahu anhu, thotë se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “All-llahu mburret para melekëve ditën e Arafatit me ata që

qëndrojnë në Arafat dhe thotë: shikoni robët e Mi, Më kanë ardhur të raskapitur dhe të pluhërosur”. (hadithi është sahih, transmeton Ahmedi.)

Haxhiu duhet tu jep rëndësi disa veprave, të cilat japin të shpresosh lirim nga Zjarri dhe faljen, prej tyre janë edhe:

-T'i mbrosh gjymtyrët nga harami në këtë ditë. Ibën Abbasi, radijall-llahu anhu, thotë: Fadl ibën Abbasi ishte i hypur pas Pejgamberit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ditën e Arafatit, kurse ky djalos i shikonte gratë, e Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ia kthente fytyrën në anë tjetër, mirëpo ai sërish bënte të njëjtën. Atëherë Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, i tha: “djali i vëllait tim, në këtë ditë kush e sundon dëgjimin, shikimin dhe gjuhën e tij, i falen mëkatet”. (hadithi është sahih, transmeton Ahmedi.)

-Në këtë ditë duhet bërë sa ma shumë tehlil (la ilahe il-lall-llah), tesbih (subhanall-llah) dhe tekbir (All-llahu ekber). Ibën Omeri, radijall-llahu anhu, thotë: Ishim me Pejgamberin, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në mëngjesin e ditës së Arafatit, disa prej nesh bënë tehlil e disa prej nesh bënë tekbir...”. (Muslimi)

-Duhet shtuar lutjet për falje dhe lirim nga zjari i xhehenemit, sepse shpresohet që në këtë ditë të pranohet lutja. Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, thotë: “Lutja ma e mirë është lutja e Arafatit, kurse fjala ma e mirë që e kam thënë unë dhe pejgamberët para meje: la ilahe il-lall-llahu vahdehu la sherike lehu, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kul-li shejin kadir”. (hadithi është hasen, transmeton Tirmidhi).

Për këtë, muslimani duhet veçuar kohë për dhikr, lutje dhe istigfar gjatë kësaj dite madhështore, le të lutet për vetveten, për

prindërit, për familjen dhe për mbarë muslimanët. Mos ti kalon lufinjë dhe mos të mendon se është duke iu vonuar përgjigjeja, dhe le të insiston në lutje. Lum ai që lutet në këtë ditë të Arafatit.

-Haxhiu duhet kujdesur prej mëkateve të cilat pengojnë faljen e mëkateve në këtë ditë, siç është insistimi në mëkate të mëdha, qoftë ai mashtrim, gënjeshtëri, bartje të fjalëve, përgojim, apo tjetër mëkat. Si mund të lakmosh faljen e mëkateve dhe lirim nga zjari, kur insiston në mëkate dhe qëndron para All-llahut i zhytur në mëkatel?

-Prej rregullave të lutjes në këtë ditë është: të drejtohet nga kibleja, t'i ngritë duartë, të mposhtet para All-llahut, të pranon mangësinë e vet dhe të jetë i vendosur në pendim të sinqertë.

Gjendja e selefit gjatë qëndrimit në Arafat ishte e llojllojshme:

-Disa prej tyre i kaplonte frika ose turpi. Matref ibën Abdull-llah dhe Bekr Muzeni qëndronin në Arafat, e njëri prej tyre tha: All-llahu im, mos i kthe duarbosh njerëzit që gjinden në Arafat për shkakun meje, kurse tjetri tha: sa vend i ndershëm është Arafati dhe vend ku përgjigjen lutjet, po mos të isha unë në mesin e tyre!

-Kurse disa të tjerë shpresa; Abdull-llah ibën Mubarek thotë: shkova te Sufjan Theuri në ditën e Arafatit, ishte i ulur në gjunj, kurse sytë i lotonin dhe u kthye nga unë, e unë i thash: kush është më i keqi në këtë grumbull të njerëzve? Tha: ai që mendon se All-llahu nuk ia falë.

Robi duhet të jetë mes dy gjendjeve

Vëlla i nderuar, pasi që cekëm gjendjen e selefit gjatë kësaj dite, dije se ti duhet të jesh mes frikës së vërtetë dhe shpresës të lavdëruar.

-Frikë e vërtetë është ajo që e largon njeriun prej mëkateve, e po u shtua kjo frikë e fut njeriun në dëshpërim dhe humbje të shpresës.

-Shpresim i lavdëruar është shpresa e robit i cili i ka kryer obligimet, me nur dhe hidajet nga All-llahu. Ky njeri shpreson shpërblimin e All-llahut. Ose njeriu që ka bërë mëkat, por është penduar dhe ka lënë atë mëkat. Ky njeri shpreson faljen dhe mëshirën. All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: "Ata të cilët besuan, ata që u shpërngulën dhe luftuan në rrugën e All-llahut, ata meritojnë të shpresojnë në mëshirën e Tij. All-llahu falë shumë dhe është mëshirues". (El-Bekare: 218)

I nderuar, në këtë vend madhështor dhe në këtë ditë të bekuar duhet të bashkohesh me frikën dhe shpresën, të frikohesh nga dënimi i All-llahut dhe të shpresosh faljen e shpërblimit të Tij.

Qoftë për hajr qëndrimi në këtë vend, atij që i ka mundur All-llahu të qëndron pranë njerëzve që i luten All-llahut me zemër të përvëlur dhe lotë të pandërprerë. Sa njeri është aty e nuk e lë rehat frika dhe trishtimi. I dashuruar, të cilin e djeg dhe ia nxjerr flakën mallëzimi. Sa njeri shpreson dhe ka mendim të mirë për All-llahun dhe premtimin e Tij! Sa njeri është penduar sinqerisht dhe me hakikat. Sa njeri është duke kërkuar strehim te All-llahu dhe për këtë vazhdimisht troket në derën e Tij. Sa njeri e meriton zjarin, kurse All-llahu e ka shpëtuar dhe e ka liruar nga zjari. Sa njeri është peng i mëkateve të veta, kurse All-llahu e ka liruar prej tyre. ...

All-llahu na mundësoft të bëhemi prej të mëshiruarëve dhe të liruarëve nga zjari i xhehenemit. Amin.

Fletushkë e pregaditur nga "Darul-Vatan"
shqipëroi: Bekir Halimi

Parimet për pranimin dhe transmetimin e hadithit

Kushtet për pranimin e hadithit:

Një hadith duhet të plotësojë pesë kritere në mënyrë që të pranohet në ligjin islam si një burim për urdhëra legale.

1. Vazhdimësia e zinxhirit të transmetuesve (it'tisal es-sened):

Ky zinxhir transmetimesh duhet të jetë i pa shkëputur në mënyrë që hadithi të jetë i pranueshëm. Pra, duhet që asnjë nga transmetuesit të mos mungojë nga zinxhiri i transmetuesve.

Çdo transmetues duhet gjithashtu të dëgjojë hadithin në fjalë direkt nga transmetuesi përpara tij. Dija për këtë verifikohet me ndihmën e shkencave biografike të shkencës së hadithit.

2. Integriteti (adale) i transmetuesve:

Integriteti i transmetuesve është i vendosur në termat e praktikimit të tyre të islamit. Me fjalë të tjera duhet të jetë e sigurtë që ata të kanë bërë atë çka është nga islami dhe që ata nuk njihen se janë marrë me gjëra të ndaluara. Përsëri ky kusht është i verifikuar përmes shkencave të biografive të hadithit.

3. Korrektësia e memorjes së transmetuesve:

Duhet të verifikohet përmes shkencave biografike që çdo transmetues ka patur një memorie të rregullt ose që librat e tij të ishin të saktë dhe që ai vetëm i ka transmetuar ato direkt përmes librave të tij.

4. Konformiteti i hadithit:

Është e rëndësishme që hadithi të jetë në konform me hadithet e ngjashme mbi të

njëjtën çështje të cilët janë më të fortë se ai. Ky konformitet duhet të jetë në të dyja zinxhirin e transmetuesve dhe tekstin. Mos-përputhshmëria në zinxhirin e transmetuesve për shembull mund të jetë nëse një nga transmetuesit në zinxhirin e transmetimit është i ndryshëm nga ai që është me një version më të fortë të të njëjtit hadith. Mos-përputhja në tekst do të nënkuptojë kundërtëheniet në kuptimin e këtij hadithi me një i cili është më i fortë.

5. Mospasja e difekteve (ile) në hadith:

Një difekt (ila) në hadith është i derivuar si një difekt i fshehur në hadith i cili mund t'ia heq atij autenticitetin. Një hadith i cili ka një difekt paraqitet si të jetë pa difekte kur shikohet për së pari por pasi hetohet mund të gjendet që ai ka një difekt të veçantë i cili nuk do të shihej qartë pa u hetuar hadithi. Difekti mund të jetë në zinxhirin e transmetuesve ose në tekst ose në të dyja.

Klasifikimi i hadithit

Ka dy lloje të ndryshme të hadithit:

A. Hadithet që ripërsëriten (el-Hadith el-Mutevatir):

Ky tip i hadithit është përfundimtar në sigurinë e tij (taki thubut). Nuk ka asnjë dyshim që ka ardhur nga Pejgamberi, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të. Gjenden katër kushte të cilat duhet të jenë tek një hadith që të futet në këtë kategori:

1. Të paktën katër përsone të ndryshëm duhet ta kenë transmetuar hadithin.

2. Duhet të ketë qënë e pamundshme që këta katër persona ose më tepër të jenë bashkuar në një gënjeshtrë.

3. Ata duhet që ta kenë transmetuar hadithin nga njerëz të njëjtë (e që dy kushtet e para të kenë qënë të aplikuara) nga fillimi i zinxhirit të transmetuesve deri në fund të tij.

4. Transmetimi i tyre duhet të mbështetet mbi mendjen dhe senset jo vetëm për shkak të mendjes sepse mendja ngandonjëherë mund të gabojë (duke imagjinuar që diçka ka ndodhur).

B. Hadithet që nuk përsëriten ose që janë tek (el-Hadith el-Ehad)

Secili hadith i cili nuk përsëritet (mutavahir) është i quajtur i tek (ehad). Kjo kategori është e ndarë në tre grupime të vogla sipas numrit të transmetuesve të hadithit:

1. Hadithet e mirënjohura (el-Hadith el-meshhur). Ky është një hadith i cili është i transmetuar nga tre ose më shumë persona në zinxhirin e transmetuesve por nuk kanë arritur në rangun e haditheve të përsëritura.

2. Hadithet e forta (el-Hadith el-Aziz). Ky është një hadith në të cilin nuk ka më pak sesa dy transmetues në çdo pjesë të zinxhirit të transmetuesve.

3. Hadithet e rralla (el-Hadith e-Gharib). Ky është një hadith i cili është i transmetuar nga një person i vetëm në një pikë të zinxhirit të transmetuesve.

Hadithet teke janë të ndara në tre klasifikime të tjera përsa i përket fillimit të zinxhirit të transmetuesve:

1. Hadithet e ngritura (el-Hadith el-merfu). Ky është një hadith zinxhiri i transmetuesve fillon me Pejgamberin Muhammed, paqja dhe bekimi qofshin mbi të.

2. Hadithet e pezulluara (el-hadith el-mevkuf). Ky është një hadith zinxhiri i

transmetuesve nuk ka gjurmë prapa deri tek Pejgamberi paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të por i ka gjurmët vetëm deri tek ndonjë sahabë i Pejgamberit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të.

3. Hadithet e prera (el-Hadith el-mektu). Ky është një hadith zinxhiri i transmetuesve arrin vetëm deri tek ndonjë tabi'in ose pasardhës i sahabëve të Pejgamberit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të.

Hadithet teke janë të klasifikuara në tre kategori të tjera përsa i përket pranimit të tyre si burim i ligjit islam:

1. Hadithet autentike (el-Hadith es-Sahih). Ky është një hadith i cili i përmbush të pesë kriteret për pranimin e një hadithi.

2. Hadithet e mira (el-Hadith el-Hasen). Ky është hadithi i cili sikurse hadithi autentik i plotëson këto pesë kriterë përveç kriterit të tretë, pra për rregullsinë e memorjes së transmetuesve është vetëm më shumë sesa pak e kënaqshme.

3. Hadithet e dobëta (el-hadith el-daif). Ky është një hadith i cili nuk kënaq të pesë kriteret e pranimit të hadithit. Hadithi i dobët është i klasifikuar në kategori të ndryshme përsa i përket atyre kriterëve me të cilat nuk përputhet.

C. Dobësia në hadith për shkak të mosvazhdueshmërisë në zinxhirin e transmetuesve:

1. Vazhdueshmëria mungon në fund të zinxhirit të transmetuesve hadithi është i quajtur "i varur" (mual-lak).

2. Nëse vazhdueshmëria mungon në mes të zinxhirit të transmetuesve, hadithi është i quajtur si "i ndërprerë" (munkati).

3. Nëse dy transmetues rresht ose më tepër mungojnë në mes të zinxhirit të transmetuesve. Hadithi është i quajtur "problematic" (mu'dil).

4. Nëse transmetuesi i parë, një sahabë i Pejgamberit, paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, mungon nga zinxhiri i transmetuesve, hadithi është i quajtur “jo i transmetuar në mënyrë complete” (mursel).

D. Dobësia në hadith për shkak të mungesës së integritetit (adalah) tek transmetuesit:

1. Një hadith i cili është i fabrikuar është i njohur si i “fabrikuar” (mevdu).

2. Nëse teksti i një hadithi që ka ardhur përmes një transmetimi të vetëm dhe transmetuesi i atij hadithi nuk i plotëson kriterin e integritetit ose memoria e tij nuk është e mirë atëhere hadithi është i thënë se është i refuzuar (munker).

3. nëse një hadith është transmetuar nga dikush i cili është i akuzuar se është gënjeshtarë dhe që hadithi është i njohur vetëm përmes transmetimit të tij atëhere hadithi është thënë se është “i lënë” (metruk).

4. Tre nën-kategori të hadithit të dobët janë të klasifikuara si:

4.1. Mudal-les është zinxhiri i transmetuesve “falls”.

Ky është një hadith të cilin transmetuesi e ka transmetuar nga disa transmetues të tjerë të cilët i ka takuar por te të cilët nuk ka studjuar, kjo nënkupton që hadithin që ai e ka transmetuar vetëm sa e ka dëgjuar nga ai.

4.2. Falls përsa i përket mësuesve (mudel-les esh-shujuh).

Ky është një hadith në të cilin transmetuesi e quan mësuesin e tij (shejh) me nofka të tjera të cilat nuk janë të mirënjohura.

4.3. Falls përsa i përket emërimit të transmetuesve (mudel-les et-tesmije).

Ky është një hadith i cili është i transmetuar nga një transmetues i dobët midis transmetuesve të besueshëm të cilët u takuan me njëri-tjetrin me transmetuesit e dobët midis tyre që ishin fshirë, ashtu si jo të fshirë.

5. Nëse njëri nga transmetuesit e hadithit nuk është emëruar atëhere hadithi është i quajtur “i errët” (mubhem).

6. Nëse diçka është shtuar në një hadith atëhere ai hadith është i quajtur “i ndërpolarizuar” (mudrexh).

E. Nëse dobësia e hadithit është për shkak të jo-konformitetit të një hadithi atëhere është i quajtur “i kundërshtuar” (shadh).

G. Dobësia në një hadith për shkak të “një difekti” (ile): Në këtë rast hadithi është i quajtur “difektoz” “mual-lel”.

Është theksuar që në ligjin islam vetëm hadithet autentike (sahih) dhe të mira (hasen) janë të përdorura për të gjykuar ose urdhëruar.

Profesor Mustafa Adhami
Përktheu: Ammar Ardit Kraja

Kiraetet e Kur'anit Fisnik

Kiraetet (llojet e leximeve) e përhapura të Kur'anit fisnik.

Kur'ani fisnik Muhamedit, alejhis-selam, i është shpallur për afër 23 vite me radhë duke i zbritur nga një pjesë të ajetit, një ajet, më shumë ajete, një pjesë të sures apo tërë sureja e kështu me radhë. Muhamedi, alejhis-selam nuk dinte shkrim-lexim, Kur'anin fisnik e pranonte në mënyrë mekanike, pra përmendësh dhe vetëm gojarisht. Shpesh nga frika që të mos harojë ndonjë pjesë që në moment ia shpallte atij Xhibrili, alejhis-selam, ai nguteshe që ta përsërisë, e ti mësojë përmendësh sa më mirë, derisa Allahu shpalli pjesën e ajetit 16 të sures Kijame duke i thënë “mos nxito me gjuhën tënde sepse Ne (kujdesemi) për tubimin dhe leximin e tij (Kur'anit)”.

Me që Pejgamberi, alejhis-selam nuk dinte shkrim-lexim, ai gjithnjë kujdeseshte që të mos harojë, mirëpo në suren A'la ajeti 6, përsëri i erdhi edhe një vërejtje duke iu thënë: “Ne do të ta lexojmë dhe nuk do të harosh”.

Nëse kjo ishte situata e Pejgamberit, alejhis-selam, që kujdeseshe qaq shumë për ruajtjen e Kur'anit përmendësh, atëherë pra edhe gjendja e sahabëve, radijallahu anhum, nuk ka qenë më e vogël se ajo e Pejgamberit, alejhis-selam. Ata, sa herë që Muhamedit, alejhis-selam, i shpalleshte ndonjë pjesë nga Kur'ani, e mësonin përmendësh dhe e shkruanin në mjete që dispononin. Pastaj çdo Ramazan, Xhibrili, alejhis-selam, Muhamedit, alejhis-selam, ia lexonte në tërësi të gjitha ajetet e shpallura e që në Ramazanin e fundit të jetës së ndershme të tij, t'ia lexojë të gjithë Kur'anin në tërësi dhe të radhitur në mënyrën që e kemi sot në duar. Ndërsa sahabet,

radijallahu anhum, gjithnjë e dëgjonin me vigjilencë dhe e mësonin, duke i dëgjuar edhe lexime në mënyra të ndryshme nga herët e para që i dëgjonin. Pejgamberi, alejhis-selam, më vonë ua tha hadithin e tij të njohur për llojet e leximeve të Kur'anit se “Kur'ani është zbritur në shtatë harfe (lloje leximesh, dialektesh, kiraetesh.)”. Mirëpo, me që sahabet ishin nga fise të ndryshme arabe, ata kishin edhe dialektet e tyre me të cilat dalloheshin nga fiset tjera, si në zgjatje të fjalëve, në anim, hemze e tjera me të cilat veçohet edhe vet gjuha arabe.

Kështu pra edhe sahabet kur e lexonin Kur'anin e lexonin në dialektin e tyre të cilin lexim ua dëgjonte edhe vet Muhamedi, alejhis-selam, por e pranonte me që urdhërin dhe tolerimin nga All-llahu Mëshirëplotë e kishte për “shtatë harfe (lloje leximesh, dialektesh.)”.

Për këto shkaqe në mesin e sahabëve lindi “ihtilafi” (ndryshyeshmëria) në leximin e Kur'anit fisnik, dhe ajetet apo tërësinë e ajeteve ua mësonin atyre që prezentonin edhe atyre që nuk prezentonin, kurse e gjithë kjo ndodhte me urdhër dhe udhëzim të Muhamedit, alejhis-selam,

Ata, pra sahabët, që të gjithë e mësonin Kur'anin fisnik përmendësh kështu që një numër i tyre e mësonin përmendësh që në kohën e Muhamedit, alejhis-selam, si; Aliu, radijallahu anhu (v. 40 h.), Othmani, radijallahu anhu (v. 35 h.), Zejd ibën Thabiti, radijallahu anhu, (v. 45 h.), Ubej ibën Ka'bi, radijallahu anhu, (v. 32 h.), Abdullah b. Mes'udi, radijallahu anhu, (v. 32 h.), Ebu Musa el Esh'ariju, radijallahu anhu, (v. 44 h.), dhe Ebu Darda Urejmir b. Zejdi, radijallahu anhu, (v. 32 h.). Këta hafiza të Kur'anit pas vdekjes së Muhamedit, alejhis-

salam, bëri që të jenë mësuesit më bazorë për mësimin e Kur'anit fisnik, dhe kurratë (lexuesit) më të njohur të kohës që jetonin.

Kjo periudhë ka vazhduar deri në gjysmën e parë të shekullit të parë hixhri kur edhe në v. 45 h. vdiq Zejd bin Thabiti, radijallahu anhu, sahabiu i fundit nga këta.

Kur në v. 35h. Othmani, radijallahu anhu, vendosi ta bëjë kodifikimin e Kur'anit fisnik, e kërkoi Mus'hafin që e ruante Hafsa, radijallahu anha, gruaja e Muhamedit, alejhis-salam dhe bija e Omerit, radijallahu anhu. I cili mus'haf ishte mus'haf që u shkruajt në kohën e Ebu Bekrit, radijallahu anhu, dhe e shumëzoi në disa kopje të cilat i dërgoi me gjithë nga një kârij (lexues profesional) nëpër qytetet kryesore të shtetit. Kështu pra Zejd bin Thabiti, radijallahu anhu, e ndali me një kopje në Medine që t'ua lexojë njerëzve; në Meke e dërgoi Abdullah b. es Saib, radijallahu anhu (v. 70 h.), në Sham, el Mugire b. Shihab, radijallahu anhu, (v. 91 h.), në Kufe të Irakut. Abdurrahman es Sulemi, radijallahu anhu (v. 73 h.) dhe në Basra të Irakut poashtu e dërgoi Amir b. Abdul Kajs, radijallahu anhu (v. 55 h.). Në këtë mënyrë pra llojet e kiraeteve (leximeve të Kur'anit) filluan rrugën e rivajeteve (transmetimeve) dhe kopjimit. Këto sahabe dhe të tjerët u shpërndanë nëpër qytetet më kryesore të shtetit islam dhe pastaj shkonin tabiinët (gjenerata pas sahabeve) që të mësonin, pas tyre shkonin edhe muslimanët e rinj që përqaftonin fenë dhe kërkonin prej tyre t'ua mësojnë Kur'anin përmendësh.

Në shumë qytete dhe rajone islame shkuan sahabe për t'ua mësuar të tjerëve Kur'anin dhe leximin e tij të cilët el Xhezeriju në librin e tij "en Neshr" (Përhapja) i cekën në këtë mënyrë:

1-Në Medine, ishin sahabet: Muadh bin el Harith r.a. i njohur si "Muadh el Kâriu"(lexuesi, v. 63 h.), Seid b. el Musejjeb

r.a. (v. 94 h.), Urve b. el Zubejr r.a. (vd.v.103 h.), Umer b. Abdulaziz r.a. (v. 101 h.), Atâ b. Jesar r.a. (v. 103 h.), Salim b. Abdilal b. Umer r.a. (v. 106 h.), Sulejman b. Jesar r.a. (v. 107 h.), Muselem b. Xhendeb r.a. (v. 110 h.), Abdurrahman b. Hermez el E'arexh r.a. (v. 117 h.), Muhamed b. Musellem b. Shihab ez Zuhrij r.a. (v. 124 h.) dhe Zejd b. Eslem r.a. (v. 130 h.).

2-Në Mekke ishin sahabet: Ubejd b. Umejir r.a. (v. 74 h.), Muxhahid b. Xheber r.a. (v. 103 h.), Tavûs b. Kijisan r.a. (v. 106 h.) Atâ b. Ebi Rebah r.a. (v. 115 h.), Abdullah b. Ebi Mulejke r.a. (v. 117 h.) dhe lkrime Meula b. Abbas r.a. (v. 200 h.).

3-Në Kufe (Irak), ishin: Amër b. Sherhebil r.a. (v. 60 h.), Alkame b. Kajs r.a. (v. 62 h.), Mesruk b. el Exhdaë r.a. (v. 63 h.), Ubejd b. Amër es Selmanij r.a. (v. 72 h.), Ebu Abdurrahman Abdullah b. Habib es Selemij r.a. (v. 74 h.), el Esved b. Jezid en Nehajj r.a. (v. 75 h.), Amër b. Mejmun r.a. (v. 75 h.), Ubejd b. Fadle r.a. (v. 75 h.), Zejd b. Hubejsh r.a. (v. 72 h.), er Rebi b. Hejthem r.a. (v. 90 h.), Seid b. Xhubejr r.a. (v. 95 h.) dhe Amir esh Sheabij r.a. (v. 105 h.).

4-Në Basra (Irak), ishin: Amir b. Abdil Kajs (v. 55 h.), Ebul Alije b. Refi b. Mehran er Rijahij (v. 90 h.), Jahja b. Ja'mur el Udvanij (v. 90 h.), Nasër b. Asim el Lejthij (v. 100 h.), Ebu Rexha el Utaridij (v. 105 h.), Hasan el Basriju (v. 110 h.), Muhamed b. Sirin (v. 110 h.), Katade b. Deame (v. 117 h.), dhe Muadh b. Muad el Anberij (v. 196 h.).

5-Në Sham ishin: el Mugire b. Shihab el Mahzumij (v. 91 h.) dhe Halife b. Sad.

Nëse sahabet i konsiderojmë si brezi i parë që e trashëguan leximin e Kur'anit nga Pejgamberi a.s, kurse tabiinët si brezi i II-të që e morën nga sahabët, atëherë tabiinët e tabiinëve (etbaut-tabiin) i konsiderojmë si brezi i III-të në këtë drejtim. Andaj pra në çdo anë të shtetit islam etbau-tabiinët e

morën leximin e Kur'anit dhe ua mësuan tjerëve, kështu që në këtë gjeneratë të III-të u paraqit një grup që enkas iu kushtuan kiraetit (liximit të Kur'anit) sa që i kushtuan kujdes të veçantë edhe vokalizimit të tij, aq sa u bënë imamë që atyre u bindeshin tjerët; bashkëvendasit e tyre ua pranuan kiraetet, njerëzit udhëtonin nga larg deri tek ata dhe mernin mësim për kiraet. Prej tyre ishin:

1-Në Medine: Nafi b. Ebi Neim (v. 169 h.), Ebu Xha'fer Jezid b. el Ka'kau (v. 130 h.) dhe Shejbe b. Nassah (v. 130 h.).

2-Në Mekke: Abdullah ibën Kethir (v. 120 h.), Hamid b. Kajs el E'arexh (v. 130 h.) dhe Muhamed b. Muhajsin (v. 123 h.).

3-Në Kufe: Asim b. Habib ez Zejjat (v. 129 h.), Sulejman el E' amash (v. 148 h.), Hamza b. Habib ez Zejjat (v. 156 h.) dhe El Kisaij (v. 189 h.).

4-Në Basra: Abdullah b. Ebi Is'hak (v. 129 h.), Isa b. Umer (v. 149 h.), Ebu Amër b. el A'la (v. 154 h.), Asim el Xhahderi (v. 128 h.) dhe Jakub el Hadramij (v. 205 h.).

5-Në Sham: Abdulla b. Amir (v. 118 h.), Atije b. Kajs el Kilabi (v. 121 h.), Jahja b. el Harith edh Dhemarij (vd.v.145 h.) dhe Sherih b. Jezid el Hadremij (vd.v.203 h.).

Nga këta kurrâ (lexues profesionalë) të sipërpërmendur, më pas njerëzit Kur'anin fisnik e mësonin gojarisht dhe përmes të dëgjuarit, prandaj edhe nxënësit e tyre në terminologji u quajtën "râvij" (transmetues të leximit të Kur'anit që e kanë dëgjuar drejtpërsëdrejti), kurse shumësi është "ruvât".

Me që në shek. e III-të dhe të IV numri i ravijve ishte shumë i madh, njerëzit filluan që t'i përmbahen një numri më të vogël imamësh, për të cilët shpallën karakteristika të veçanta si: sjellja fetare, bindja, besueshmëria, autenticiteti, aftësia e lartë shkencore, drejtësia, singëriteti, jetëgjatësia dhe me famë, drejtësia dhe singëriteti të pëlqyer nga bashkëkohasit e tyre etj. Në

këtë mënyrë nga secili rajon apo qytet bënë nga një imam kiraeti.

Kështu pra, Ebu Bekër bin Muxhahid (v. 324 h.) e përpiloi "es Seb'atu fil Kiraâti" (Shtatëshi në Kiraetet), në të cilën ka mbledhur shtatë kiraete nga shtatë kurrâ të zgjedhur nga qytete dhe rajone të ndryshme.

Kështu pra ai, në këto vende të mëposhtme, i zgjodhi këta kurrâ:

- Basra: Ebu Amër b. el Ala.
- Kufe: Asim b. Ebi en Nexhid, Hamza b. Habib ez Zejjat dhe Kisai-un.
- Mekke: Ibën Kethirin.
- Sham: Abdullah b. Amir, dhe në
- Medine: Nafi b. Ebi Neim-in.

Për të gjithë këta shtatë kurrâ (lexues), Ebu Bekër b. Muxhahidi zgjodhi nga dy ravij kështu që më poshtë do t'i përmendim të shtatë kurrâtë e sipërpërmendur me nga dy ravijtë e tyre edhe ate si vijon:

Kurrâtë:

1-Asimi (emri i plotë: Asim b. Ebi en Nexhid) ravij i pati:

a. Hafs-an (emri i plotë: Ebu Amir "Hafs" b. Sulejman b. el Mugire el Esedi v. 180 h.) dhe

b. Shu'be-n (emri i plotë: Ebu Bekër "Shu'be" b. Ajjash el Esedi, v. 193 h.).

2-Ebu Amir b. el Ala ravij pati:

a. ed Durij-un (emri i plotë: Ebu Umer Hafs ed-Durij el Bagdadi, v. 246 h.) dhe

b. es Susi-un (emri i plotë: Ebu Shuejb Salih b. Zejad es Susi er Reki v. 261 h.).

3-Hamza (emri i plotë: Hamza b. Habib ez Zejjat), ravij pati:

a. Halij-in (emri i plotë: Halif b. Hisham el Bazzar, v. 229 h.) dhe

b. Hal-lad-in (emri i plotë: Ebu Isa Hal-lad b. Halid esh Shejbani v. 220 h.).

4-Kisaiju (emri i plotë: Ebul Hasan Ali b. Hamza b. Abdilah el Kisaij) ravij ka pasur:

a. ed Durij-un, që (emri i plotë: përmendëm tek ravijtë (emri i plotë: Ebu Amërit dhe

b. Lejthi-in (emri i plotë: Ebul Harith Lejth b. Halid el Bagdadi, v. 240 h.).

5-Ibën Kethiri (emri i plotë: Ebu Ma'bed Abdullah ibën Kethir b. Amr) ravij pati:

a. el Bezzi-un (emri i plotë: Ebul Hasan Ahmed b. Muhammed el-Bezzi el Mekki, v. 250 h.) dhe

b. Kunbul-in (emri i plotë: Ebu Umer Muhamed b. Abdurrahman el Mahzumi el Mekki i quajtur Kunbul, v. 291 h.).

6-Ibni Amir (emri i plotë: Ebu Imran Abdullah ibën Amir b. Jezid el-Jahsabi esh-Shami) ravij pati:

a. es- Sulemij-un (emri i plotë: Ebul-Velid Hisham b. Ammar es Sulemij ed-Dimeshki v. 245 h.) dhe

b. Ibën Dhekvân-iun (emri i plotë: Ebu Amr Abdullah b. Ahmed b. Beshir b. Dhekvân el Kureshi ed Dimeshki v. 242 h.) dhe

7-Nafiu (emri i plotë: Nafi b. Abdurrahman b. Neim el-Lejthi el Mederi), ravij pati:

a. Versh-in (emri i plotë: Uthman b. Seid el Misri i quajtur "Versh", v. 197 h.) dhe

b. Kâlûn-in (emri i plotë: Isa b. Mînâ el Kâlûn, v. 220 h.).

Duke patur parasysh leximin e përsosur, hifzin e fortë, theksin e lartë, kiraetet e Kur'anit kur përmenden u mveshen karijve të lartëpërmendur dhe kur emërohen, emërohen me emrat e tyre dhe thuhet si p.sh: lexohet sipas kiraetit të Asimit me rivajet të Hafsit apo rivajet të Shu'bes, ose lexohet sipas kiraetit të Nafiut me rivajet të Versh-it apo me rivajet të Kalunit etj. Kjo e mveshur në emrin e tyre nuk bëhet për shkak të shpikjes apo zbulimit por vetëm për shkak të zgjidhjes së tyre, sepse ata e trashëguan nga brezat para tyre në mënyrë më precize.

Pas Ebu Bekër b. Muxhahidit që ka shkruajtur rreth kiraeteve (llojeve të leximit të Kur'anit) kemi edhe shumë të tjerë.

Kështu p.sh. kemi Ibën el Xhezeri-un (v. 833 h.) i cili në veprën e njohur të tij "en Neshru fil Kiraetil Ashri" (E përhapura në dhjetë kiraetet) ka mbledhur dhjetë kiraete nga dhjetë kurrâ (lexues të shquar). Ai shtatë kurrâve të lartëpërmendur ua ka shtuar edhe tre tjerë me nga dy râvij. Ata tre të shtuarit në veprën e tij janë:

1-Ebu Xha'feri, (emri i plotë: Ebu Xha'fer Jezid b. el Ka;kai el Nedeni) i cili jetoi dhe vdiq në Medinë në v.130 h.

2-Ja'kubi (emri i plotë: Ebu Muhamed Ja'kub b. Is'hak el Hadremi el Basri) i cili ka qenë imam i xhamisë kryesore në Basra dhe pas Ebu Amër b. Alait konsiderohet kâriu (lexuesi) më i aftë në qytet ku edhe ishte i përhapur kiraeti i tij sipas të cilit kanë lexuar të gjithë imamët e xhamisë basriane. Vdiq në v.205 h. në moshën 88 vjeçare.

3-Halefi (emri i plotë: Halej B. Hisham el Bezzah.), i cili në kiraet pajtohet me kâritë e qytetit të Kufes. Ky përndryshe ishte një nga ravijtë duke u përcjellur në mënyrë autentike dhe mutevatir brez pas brezi. Gjatë kësaj përcjellje të kiraeteve, disa prej tyre lexoheshin e disa liheshin pas dore sa që më nuk lexoheshin. Kjo është edhe sot e kësaj dite ku nga dhjetë kiraetet me gjithë njëzet ravijtë e tyre, më të përhapur kanë ngelur vetëm katër kiraete, të cilat muslimanët në mbarë botën i lexojnë dhe me ta i botojnë mus'hafet kur'anore. Ato katër kiraete, siç thotë edhe Ibën Ashûri në tefsirin e tij "et Tahriru vet Tenvinu" fq.57, janë:

1-Kiraeti i Asimit sipas rivajetit të Hafsit. Ky kiraet lexohet në Egjipt, Sham, Irak, Gadishullin arabik, dhe në pjesën më të madhe të botës islame, saqë 97% e muslimanëve të botës e lexojnë këtë kiraet. Ky kiraet lexohet edhe këtu tek ne në Ballkan.

2-Kiraeti i Nafiut sipas rivajetit të Kalunit. Këtë kiraet e lexojnë në Libi dhe një pjesë e Tunisit.

3-Kiraeti i Nafiut sipas rivajetit të Vershit. Ky kiraet lexohet në pjesët tjera të Tunisit, në Algjeri, Maroko, Muritani dhe vendet tjera joarabe të Afrikës, dhe

4-Kiraeti i Ebu Amr el Ala sipas rivajetit të ed-Durijut. Këtë kiraet e lexojnë në Sudan prej kryeqytetit Hartum e deri në Kisla, në Eritrinë veriore dhe në adin lindor.

Mirëpo sot, dijetarët islamë akoma i ruajnë dhe i mësojnë të dhjetë kiraetet e më shumë, kështu që ata kiraete akoma jetojnë në qarqet shkencore.

Në bazë të kësaj që thamë deri më tani sot muslimanët e rëndomtë nuk i dinë këto

kiraete se janë mutevatir prandaj mund të gabojnë njëri ndaj tjetrit duke u akuzuar gabimisht nga injoranca me kufër apo diçka tjetër. Një gabim i këtillë ka ndodhur në kohën e Othmanit, radijallahu anhu, në betejën e Armenisë dhe Azerbejxhanit, kur muslimanët nuk gjenin mus'haf të lehtë për ta lexuar dhe për ta kuptuar.

Kurse libra për kiraete kemi mjaft, nga të cilat ndër më të njohura janë: "es Seb'atu fil Kiraati" të Ebu Bekër b. Muxahidit, "en Neshru fil Kiraâtil ashri" të Ibnul Xhezeri-ut, "It'hafu fudalâil besher bil Kiraâtil arbeati asher" të Benna ed Dimjati-ut, etj. Mirëpo me që këto vepra gjenden rrallë dhe vetëm nëpër qarqet shkencore muslimanët e rëndomtë nuk i gjejnë lehtë.

Emin Limani

Rëndësia e Isnadit

Sigurisht nga librat të cilët Allahu mi ka bërë më të lehtë mua për ti shkruar është; es-sahih el-musned min asbab an Nuzul dhe sigurisht unë falenderoj Allahun, subhanehu ve teala, sepse Ai ka sjellur nga ai dobi dhe është bërë referencë në këtë fushë. Sa e sa herë unë jam kthyer tek ai për të kërkuar, shkruar dhe mësuar. Gjatë shkrimit unë kam transmetuar disa hadithe në ndjekjen e haditheve kryesore të kapitullit pa zinxhirin e transmetimit. Unë kam dashur që në printin e këtij libri të sjell zinxhret e transmetimit për këto hadithe në atë çfarë është e bërë e lehtë për mua. Sepse ndoshta unë mund ta kem transmetuar një hadith vetëm me pikët kryesore të tij kështu unë vendosa të përmend të gjithin me zirgjirin përkatës të transmetimit për shkak të asaj se çfarë dobie ka në hadithin në tërësinë e tij. Për sa i përket zinxhirit të transmetimit sigurisht ulematë, rahimahumullah, nuk do të pranenin

një hadith përveç se me një isnad (zinxhir transmetimi).

El Hafidh el-Alai, rahimehullah, ka thënë në Xhamiat Tahsil faqe 58 dhe në Sahih Muslimin mbi Ibën Sirinin: "Ata nuk pyetnin për zinxhirin e transmetimit por kur ndodhi fitneja ata do të thonin "na i trego emrat tuaj (e atyre prej të cilëve i ke transmetuar)" Kështu shiko tek ehlu sunneti dhe prano hadithet e tyre dhe shiko tek ehlu bidati dhe mos prano hadithet e tyre". Sufjan Ibën Ujejne ka thënë: "Ez-Zuhri ka transmetuar një hadith një ditë; kështu unë i thashë atij: "Sjelle pa isnad". Kështu ai tha: "zbrit nga catia pa një shkallë?!"

Bekijah ka thënë: "Utbah ibën Ebi Hakim na ka transmetuar ne që ai ishte me Is'hak Ibën Ebu Faruah dhe me të Ez-Zuhri. Kështu Ibën Ebu Faruah ka thënë i dërguari i Allahut, sallahu alejhis ve sel-lem ka thënë...kështu Zuhri i ka thënë: "Katalakallah" çfarë të

pengojë ty që të na sjellësh isnadin e hadithit tënd? A do të na transmetosh një hadith pa asnjë autoritet dhe transmetues?"

Abdus-samed Ibnul Hasan ka thënë se e ka dëgjuar Sufjan eth-Thevri që ka thënë: "Isnadi është arma e besimtarit. Kështu nëse ai nuk ka armë atëhere ai nuk ka me çfarë të luftojë".

Shu'be ka thënë: "do hadith që nuk ka "haddethana" ose "ahberana" atëhere është barëra dhe ufull". Në Sahihun e Muslimit gjithashtu mbi Adnanin ai ka thënë: "unë e kam dëgjuar Ibnul Mubarakun të thotë: "Isnadi për mua është nga feja. Nëse nuk do të kishte isnad kushdo mund të thoshte atë që i pëlqen".

Mbi Abbas Ibën Ebu Ruzma ai ka thënë: "Unë kam dëgjuar Abdullahin duke nënkuptuar Ibnul Mubarakun të thotë: "Midis nesh dhe njerëzve është isnadi".

Mbi Ibrahim Ibnul Isa Et-Talakani të thotë: "Unë i kam thënë Abdullah Ibnul Mubarekut "O Ebu Abdurrahman hadithin "Sigurisht nga el-birr pas el-birr është lutja për prindërit tuaj me namazin tuaj dhe të agjërojë për ata me agjërimin tuaj". Abdullahi ka thënë: "O Ebu Is'ak nga kush vjen ky hadith?" Unë thashë: "është nga hadithi i Shihab Ibën Harash". Ai ka thënë: "Ai është i beuseshëm për kë?" Unë i thashë "Për el-Haxhaxh Ibnud Dinar". Ai ka thënë: "A ai për kë është i besueshëm?" Unë i thashë: "Ai ka thënë Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë:.. "Ai ka thënë (Ibnul Mubarak) "O Ebu Is'hak! Midis el-Haxhaxhit dhe Pejgamberit është shkretëtira që mund të thyejë krerërat e kafëshve! Por nuk ka ndryshim në mendime përsa i përket sadakasë".

Shu'be Ibën el-Haxhaxh, radijallahu anhu, e ka dëgjuar nga shejhu i tij Ebi Is'hak es-Sabi'i, Amër Ibën Abdullah, hadithin e Abdullah Ibën

Ata nga Ukbe Ibën Amir... Kështu ai ai ka pyetur Ebu Is'hakun: "A e ka dëgjuar Abdullah Ibën Ata atë nga Ukbe Ibën Amir?" Ebu Is'haku u zemërua për këtë. Atëhere Masa'r Ibën Kadam i ka thënë Shu'be-s: "Abdullah Ibën Ata është në Mekë". Kështu ai ka udhëtuar për ta takuar atë. Shu'be i ka thënë: "Unë kam udhëtuar për në Mekë duke mos pasur për qëllim kryerjen e haxhit por për të kërkuar hadithin. Unë u takova me Abdullah Ibën Atën dhe unë e pyeta atë (rreth Hadithit) dhe ai ka thënë: "Sa'd Ibën Ibrahim nuk ka bërë haxh dhe është në Medine". Kështu unë udhëtova për në Medine dhe u takova me Sa'd Ibën Ibrahim dhe e pyeta atë rreth hadithit Ai tha: "Hadithi që ke marrë ti më është transmetuar mua nga Zijad Ibën Mihrak". Shu'be ka thënë: "Kështu kur ai përmendi Zijadin unë i thashë kush është ky Zijadi! Hadithi fillon në kufi dhe bëhet Mekki dhe pastaj Basri! Kështu unë udhëtova për në Basra dhe u takova me Zijad Ibën Mihrak dhe e pyeta atë (rreth hadithit) Ai tha: "Shahr Ibën Huashab më ka transmetuar mua mbi Ebu Rihanah-n nga Ukbe Ibën Amir nga Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem. Shu'be ka thënë: "Kur ai përmendi Shahr Ibën Hauashab unë i thashë Shahr e ka shkatërruar atë! Nëse të tillë si ky hadith do të ishin autentik nga Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, do të ishin më të dashur se gjithë pasuria ime dhe familja ime dhe të gjithë njerëzimi!

Ebu Abdur Rahman (Shejh Mukbil) ka thënë: "Kështu ata të cilët i lënë librat dhe koleksionet e tyre të hadithit pa ato (isnadet) janë të konsideruar se janë duke i bërë një padrejtësi shkencës së hadithit dhe të parëve tanë të cilët shpenzuan përpjekjen në kërkim të zinxhirëve të transmetimit dhe udhëtimin për atë qëllim...

Mukbil Ibën Hadi el-Uadi

Marrë nga: Hyrja në Asbabun-enNuzul

Përktheu: Ammar Ardit Kraja

Prostitucioni

Prostitucioni ndalohet rreptësisht në fenë islame.

Një prej fenomeneve me pasoja nga më tragjikut për shoqërinë ku jetojmë, është fakti se disa individë ... ushtrojnë prostitucionin. Forma më perverse dhe negative e prostitucionit është kur kjo ndodh tek grupmosha e fëmijëve dhe akoma më keq kur kjo u detyrohet nga prindërit (një formë e rrallë kjo por mjaft e neveritshme). Studimet tregojnë, se egziston një lidhje e ngushtë mes prostitucionit dhe drogave. Shpërndarësit e drogave shpesh 'ruajnë' adoleshentët e rastësishëm që dalin nga shkolla ose nëpër supermarkete apo kinema dhe u ofrojnë atyre drogë falas. Adoleshentët naivë, gradualisht futet në rrugën e varësisë nga droga, duke u bërë kështu "klientë të vullnetshëm" të shpërndarësve të drogës.

Pasojat financiare të varësisë i çojnë ata drejt lypjes, vjedhjes dhe prostitucionit, në mënyrë që të sigurojnë dozën e përditshme të drogës. Adoleshentët duhet të tregojnë kujdes të madh ndaj distributorëve dhe shpërndarësve të drogës – në jetë çdo gjë e ka një çmim, pas çdo gjëje fshihet një qëllim apo përfitim. Pra kini kujdes të rinj dhe të reja. Gjithashtu kini kujdes nga pedofilët, viktimat e perversitetit të cilëve janë fëmijët e vegjël dhe grupmoshat e reja.

Forca e vullnetit dhe disiplinës

Tradhëtia bashkëshortore dhe marrëdhëniet seksuale jomartësore nuk ndodhin automatikisht. Në skenarin e tyre luan një rol të rëndësishëm truri. Gjithkush bombardohet sot nga stimuj vizualë, audiovizualë dhe materialë të cilat përpunohen më pas në tru. Reagimet mund të jenë të kontrolluara ose jo. Nëse adoleshentët vuajnë nga kompleksi i inferioritetit dhe duan që të jenë të pranueshëm nga ambjenti i tyre shoqëror, shpesh bien viktimë e tundimit.

Përkundrazi, të rinjtë të cilët kanë një besim të fortë tek Allahu i Madhërueshëm, kanë besim tek vetvetja dhe e shfrytëzojnë forcën e vullnetit të tyre për të kontrolluar tundimet e ndryshme dhe e kthejnë (forcën e vullnetit pra) atë në një formë tjetër energjie.

Përhapja e imoralitetit dhe bashkëjetesës seksuale

Pejgamberi, paqja dhe bekimi qoftë me të, është shprehur: „Një nga shenjat e Qametit do të jetë kur marrëdhëniet imorale seksuale do të mbizotërojnë dhe kur numri meshkujve të jetë më i vogël se ai i femrave.“ (Sahih Al-Buhari).

Kjo thënie e Pejgamberit Muhamed, paqja dhe bekimi qoftë me të, përshkruan me saktësi situatën e tanishme.

San Francisco dhe Sydney njihen për „liberalizimin e festimeve ekstravagante të homoseksualëve“. Plazhet nudo, shoqëritë „e dyshimta“, pornografia, shtatëzania e adoleshenteve si dhe tradhëtia bashkëshortore janë aq të përhapura sot sa që njerëzit janë dorëzuar para kësaj mase imoraliteti duke i pranuar këto fenomene si shfaqje “të modernizimit të brezave”.

Sikur të mos mjaftonte kjo, shkalla dhe aksesit i perversitetit po gradon me kalimin e brezave; p.sh. pornografia është prezente në shtëpitë tona si nëpërmjet TV-së ashtu edhe nëpërmjet televizionit duke ndikuar kështu tek fëmijët tanë qysh në moshë të vogël.

Homoseksualiteti po përkrahet në shumë vende të botës. Disa ithtarë të lëvizjeve homoseksuale deklarojnë se kanë lindur si të tillë. Kjo nuk është veçse një pretekst i rrejtshëm për të justifikuar sjelljen e tyre të turpshme. Allahu i Madhërueshëm ka krijuar gjithçka në çifte, meshkuj e femra. Këdo që sillet në kundërshtim me këtë ligj, Allahu i Madhërueshëm do ta pyesi kur ti vijë koha.

Vargjet Kuranore të lartpërmendura, si dhe thëniet e ndryshme të Profetit

Muhamed, paqja dhe bekimi qofshin me të, tregojnë qartë se marrëdhëniet jo martesore dhe tradhëtia bashkëshortore janë të ndaluara në islam. Për më tepër, kryerja e veprave të tilla, i shmanget llogjikës dhe ofron veçse kënaqësi të çastit e jetëshkurtra.

Shkurtimisht, në islam njohim këto rregulla:

1. Djemtë dhe vajzat s'duhet të kenë marrëdhënie para martesës.

2. Marrëdhëniet seksuale lejohen vetëm brenda martese, d.m.th. mes bashkëshortëve të ligjshëm.

3. Në kuadër të lidhjes martesore, marrëdhëniet seksuale janë çështje private dhe intime vetëm e çiftit; burri dhe gruaja duhet t'i ruajnë “sekretet e krevatit” për vete dhe larg syve apo veshëve të botës.

4. Askujt prej bashkëshortëve nuk u lejohet të kenë marrëdhënie seksuale me dikë tjetër përveç partnerit ligjor.

5. Nëse keni pasiguri apo paqartësi në disa çështje, atëherë konsultohuni me Kuranin dhe Synein e Pejgamberit, paqja dhe bekimi qoftë me të.

MUDr. Ahmed Adam
©IslamOnweb.net

Mënyrat e edukimit të fëmijëve

Ka disa mënyra edukimi:

Së pari: edukim me vërejtje:

Konsiderohet kjo mënyrë edukimi e themeluar nga i Dërguari i All-llahut, salall-llahu alejhi ve selem. Vërejtje drejtuar personave të shoqërisë, të tillë vërejtje e cila pasohet me këshillë të pjekur. Me “edukim me vërejtje” kemi për qëllim ndenjen afër dhe kontrollin e fëmijës në plotësimin e akides dhe moralit.

Gjithashtu kontrolli i tij dhe vërejtja e tij në përgatitjen e tij nga ana shpirtërore dhe shoqërore. Pyetja e vazhdueshme për gjendjen dhe nivelin e tij në edukimin fizik dhe rezultatin mësimor. Kjo do të thotë se vërejtja duhet patjetër të përmbledhë çdo drejtim të tij personal.

Duhet që të kemi kujdes se mos kthehet vërejtja dhe kontrolli në spiunllëk. Prej gabimeve të mëdhaja është që të kontrollosh dhomën e fëmijës së rritur, dhe i kërkojmë llogari për ndonjë gjë të kotë që e gjejmë në të. E kjo sepse ai më pas nuk do të ketë besim në edukuesin e tij. Do të ndjejë se është person i pabesueshëm. E ndoshta shkon e fsheh sekretet e tij tek shokët apo te afërmit e tij. Kjo nuk ka qenë mënyra e të Dërguarit të All-llahut, salall-llahu alejhi ve selem, në edukimin e fëmijëve të tij dhe të fëmijëve të shokëve të tij.

Gjithashtu duhet të kemi kujdes mos e ngushtojmë fëmijën duke e shoqëruar në çdo vend dhe në çdo kohë. Sepse fëmija e veçanërisht adoleshenti i pëlqen që të kesh besim në të, dëshiron që të jetë kontrollues i vetes së tij, përgjegjës i veprimeve të tij larg kontrollit të edukuesit.

Pra i jepet atij ky rast porse duke e barazpeshuar.

Në këtë lloj edukimi me vërejtje gjen edukuesi mangësi dhe gabime në edukim. Në këtë rast duhet patjetër që ta kontrollojë veten në mënyrë që të arrijë rezultatin e kërkuar porse pa dhunë dhe pa e keqtrajtuar fëmijën. Duhet që të jetë i butë në të mësuar, si në urdhëra ashtu edhe në ndalime.

Nganjëherë tek fëmija i cili është kokfortë me edukuesin, neglizhenca është ilaç, e veçanërisht kur është fëmija mes një viti e deri në vitin e tretë. Sepse krijimi i zhurmës mund të bëhet shkak që ai të kapet pas këtij gabimi më shumë. Ashtu siç duhet edhe nganjëherë falja. Sepse llogaria e fortë ka dëmet e saj edukuese dhe shpirtërore.

E dyta: Edukim me zakon:

1- Bazat e edukimit me zakon:

Origjina e edukimit me zakon vjen nga hadithi i Resulall-llahut salall-llahu alejhi ve selem në çështjen e namazit; sepse përsëritja e kësaj e cila zgjat tre vjet e bën që ky ibadet të bëhet zakon i gdhendur në shpirt. Gjithashtu edhe këshilla e Ibën Mesudit, radijal-llahu anhu, ku ka thënë: “mësojuni gjëra të mira sepse më pas ato bëhen zakone”. Me këtë kuptojmë se edukimi me zakon nuk është i lidhur vetëm me ibadetet, porse përmbledh sjelljet dhe gjithë edukatën.

2- Mënyra e edukimit me zakon:

Në mënyrë që të mësojmë fëmijën në ibadete dhe zakone të mira duhet të derdhim mund të llojeve të ndryshme, në mënyrë që të kryhet përsëritja e punëve

dhe vazhdimi i saj me dënim dhe shpërblim, me shembull të mirë dhe kontroll të vazhdueshëm e shumë mënyra të tjera edukuese.

Fillon formimi i zakoneve qysh në moshë të vogël, fëmija qysh në muajin e tij të gjashtë psh.kënaqet kur e përsërit dicka disa herë. Kjo përsëritje formon në të zakon. Vazhdon ky formim deri në muajin e shtatë. Duhet që nëna ti largohet përkëdheljes së tij qysh ditën e parë të lindjes.

Ditën e parë ndjen fëmija se e mbajnë në dorë dhe pushon, nëse gjithmonë mbahet në dorë kjo bëhet zakon. Gjithashtu edhe nëse nëna sa herë që qan e mban në krah. Të ketë kujdes nëna në zgjimin e fëmijës nga gjumi për ti dhënë të pijë sepse ajo me këtë e mëson që të zgjohet natën e të kërkojë ushqim edhe pse nuk mund të jetë i uritur. Mundet që ky zakon të shtyjë me të deri kur të rritet, dhe e ka të vështirë ta lëjë. Gabojnë disa edukues të cilëve u pëlqejnë disa fjalë jo të hijshme të cilat i thonë fëmijët e vegjël duke qeshur me të.

Qeshin me këtë sjellje sepse kryhet nga një fëmijë i vogël, porse këtë të qeshur e gdhendin në personalitetin e tij duke ia shndërruar në zakon pa dashje.

E treta: Edukim me shenja:

Përdoret edukimi me shenja në disa raste si psh. të gabojë fëmija para musafirve, apo në ndonjë mbledhje të madhe. Apo të jetë ky veprim të cilin e kryen për herë të parë. Në këtë rast një shikim nervoz apo një shenjë më dorë fshehtaz është e mjaftueshme. Sepse dënim i tij në sy të të gjithëve mund ta shndërrojë fëmijën në inatçor, për shkak se njerëzit e shikojnë se cka ndodhi. Ka disa fëmijë që u vjen turp prej njerëzve

prandaj për ta mjafton shenja. Përdoret kjo gjithashtu me atë fëmi të sjellshëm dhe prekës.

Mundet që të përdoret edhe fjalët jo direkte, sikur të thuhet: Një fëmijë ka bërë këtë e këtë, e kjo nuk është vepër e mirë, nëse e përsërit herë tjetër do ta dënoj. Kjo mënyrë ia ruan autoritetin e fëmijës e gjithashtu edukohen ata pjesëtarë të familjes të cilët bëjnë të njëjtin veprim, pa e ditur edukuesi.

E katërta: Edukim me bisedë duke ju treguar rrugën e të parëve tanë:

Zhvillimi i bisedës mbështetet në dy krahë:

I pari: sqarimi i të drejtës dhe xhveshja e të keqes.

Dhe e dyta: ndikimi në zemër, ku ndikon fëmija me anë të kësaj bisede në rregullimin e gabimit dhe sqarimin e të drejtës me anë të të cilës pakësohen gabimet e tij. Biseda e cila ndikon tek fëmija e shtyn atë që të kryejë çdo gjë me vullnet.

Lloje bisedash:

1- Bisedë me anë të historive. Sa më shumë tërheqës të jetë trguesi i historive aq më shumë mundet që tu tërheqë vëmendjen dhe të ndikojë tek fëmijët, e kjo është mënyra më e suksesshme.

2- Bisedë me dialog. Kjo është tërheqëse për fëmijën ku ia largon mërzitinë dhe i jep rast edukuesit të zbulojë ato dyshime të cilat futen në personalitetin e fëmijës dhe i mjekon ato me urtësi.

3- Bisedë me sjellje shembujsh të cilat ia afrojnë kuptimin dhe e ndihmojnë në të kuptuar.

4- Bisedë me ndodhi. Sa herë që ndodh ndonjë rast i veçantë duhet që edukuesi ta shfrytëzojë në edukim, sikur

psh të komentojmë rrëimin e ndodhur për shkak të luftimeve dhe pushtimeve, që tja kujtojmë fëmijës mirësitë e All-llahut. E kjo ndikon shumë për arsye se ndodhet në moment të plotë përqëndrimi dhe me zemër të zgjuar.

Rruga e të parëve tanë të mirë në bisedë ka qënë:

Sinqeriteti dhe kontrolli. Nëse edukuesi nuk vepron sipas asaj cka thotë apo jo i sinqertë në të, padyshim se nuk do ti hapen zemrat fëmijëve.

Gjithashtu nga mënyrat e selefëve ka qënë edhe biseda me fëmijët aq sa kuptojnë, të butë në bisedë në mënyrë që të jetë biseda e tyre e kuptueshme dhe të gdhendet në zemrat e fëmijëve.

Gjithashtu duhet që të zgjedhim kohën e përshatshme për këto biseda, kujdesemi për gjendjen shpirtërore, zemrën e tij të hapur dhe veçimin e tij nga njerëzit. Mund të shfrytëzojmë edhe kohën e sëmundjes së fëmijës, sepse ai në këtë rast bashkon ndërmjet zemër-hollësisë dhe çiltërsisë së natyrshme. Ndërsa biseda më të në kohën e lojës dhe para të tjerëve nuk sjell asnjë rezultat.

Duhet që të ketë kujdes edukuesi nga të folurit e shumtë me të apo këshillat e tepërta, në mënyrë që fëmija mos bezdiset. Biseda ndikon tek fëmija për një kohë prandaj e zgjedh kohën e përsëritjes duke qenë larg e larg.

E pesta: Edukim me nxitje (shpërblim) dhe dënim dhe rregullat e saj:

Nxitja dhe dënim janë mënyra bazë për zhvillimin e kulturës dhe edukimin e moralit dhe ndreqjen e bazave shoqërore.

1- Nxitja:

Përmbledh rol shumë të rëndësishëm dhe të domosdoshëm në fazën fillestare të jetës së fëmijës. Sepse punët të cilat i

kryen për herë të parë janë të vështira për të, prandaj ka nevojë për nxitës që ta shtyjë në kryerjen e saj në mënyrë që të bëhet e lehtë për të. i mëson atij nxitja gjithashtu zakone dhe sjellje të cilat vazhdojnë me të e është vështirë lënia e tyre.

Nxitja është dy llojesh: Kuptimore dhe ekonomike, cdonjëra prej tyre ka gradën e saj. Buzëqeshja psh.do të thotë kënaqësi dhe pranim, përqafim dhe uthje, lavdërim dhe çdo gjë që e nxit dhe i jep vullnet fëmijës.

Disa edukuesë kanë thënë se nxitja kuptimore duhet ti jepet përparësi ndaj asaj ekonomike, në mënyrë që të përparosh me fëmijën me dëshirë. Disa të tjerë e shikojnë që të jetë shpërblimi sipas punës së kryer, nëse puna është ekonomike edhe mjeti nxitës të jetë ekonomiksht dhe e kundërta.

Ka disa rregulla me anë të të cilave edukuesi korr sukses: disa prej tyre:

*Të jetë mjeti nxitës hap i parë ku më pas të zvogëlohet e të zëvendësohet me shpërblimin që merr nga All-llahu në këtë dunja dhe ahiret. Psh; nxitet fëmija drejt moralit të mirë duke e shpërblyer si fillim e më pas i thuhet: pajisu me moral të mirë me qëllim që mama e baba të duan. Më pas e zëvendësojnë këtë me: pajisu me moral të lartë që të dojë All-llahu dhe të jetë i kënaqur prej teje. E këto shkallëzime sipas nivelit të kuptuarit të fëmijës.

Mos shndërrohet ky shpërblim kusht në punën e tij, dhe mos të shpërblehet fëmija për punët që i ka detyrë ti kryejë si psh ngrënia apo rregullimi i dhomës së tij. Porse të kufizohet dhurata në sjelljet e mira e të reja, dhe të jetë dhurata pa premtim të mëparshëm. Sepse premtimi i

mëparshëm nëse shtohet shndërrohet në kusht për kryerjen e punës.

*Të jetë menjëherë mbas kryerjes së punës, në moshën e vogël, dhe mosthyerja e premtimit në mënyrë që mos të mësojë të gënjejë dhe të thyjë premtimin e dhënë. Kur të rritet është më mirë që dhurata ti vonohet pak nga koha e premtuar në mënyrë që të mësojë të punojë për ahiret. Edhe sepse ai e harron lodhjen e punës dhe kënaqet me dhuratën.

2- Dënimi:

Zbulimet e reja kanë saktësuar domosdoshmërinë e përdorimit të dënimit nga edukuesi. Ai fëmi i cili gjithmonë falet nga prindërit e tij, vazhdon në gabimin e tij.

Dënimi rregullon sjelljen dhe moralin. Ai kryhet në disa mënyra, fillon qysh në shenjat e fytyrës, në shikimin me zemërim dhe kritikim. Zgjat deri në prerje të fjalëve me të, largimin nga dhoma ku rrini bashkë, mbylljen në dhomë në vete, duke e ndaluar të rijë me shokët, duke e ndaluar nga paret dhe në fund fare rrahja.

Kërkohet prej edukuesit që ti shmanget rrahjes së fëmijës sa të ketë mundësi, nëse duhet që patjetër atëherë të jetë në atë moshë ku e dallon fëmija përse po rrihet dhe shkaqet e saj.

Për zbatimin e dënimit ka disa rregulla:

*Nëse gabimi kryhet për herë të parë fëmija nuk dënohet, porse mësohet dhe këshillohet.

*Duhet që dënimi të zbatohet menjëherë mbas kryerjes së gabimit me sqarimin e shkaqeve dhe të kuptuarit fëmijës sjelljen e tij të papëlqyer, sepse ai ndoshta harron se cka bëri nëse vonon dënimin.

*Nëse gabimi i fëmijës kryhet para syve të vëllezërve apo pjesëtarëve të familjes

atëherë edhe dënimi kryhet para syve të tyre, sepse kjo do të edukojë të gjithë familjen.

*Nëse dënimi është rahja atëherë duhet që më parë ti tërheqësh vërejtjen dhe ta paralajmërosh, dhe ti shmanget të rrahurit në kokë, gjoks, fytyrë, apo bark. Të jetë shkopi me të cilin rrihet jo i trashë, i gdhendur e i thatë. Të jetë e rrahura një herë ose tre herë nëse është para moshës së pjekurisë. Gjithashtu të rënat të jenë në vende të ndryshme dhe jo në një vend. Nëse fëmija përkujton Zotin e tij dhe kërkon ndihmë prej tij atëherë menjëherë të ndalohet së rrahuri, sepse ai me këtë mbjell tek fëmija madhësinë e All-llahut.

*Duhet që edukuesi ta dënojë fëmijën vetë, dhe jo dikush nga vëllezërit apo motrat e tij, në mënyrë që të mos urrejnë njëri tjetrin.

*Duhet që mos ta dënojë fëmijën në momentin e nevrikosjes, sepse mund ta teprojë në dënim.

*Nëse fëmijën për shkak të gabimit të tij ka dhimbje atëherë ti mënjanohet dënimit të tij.

Rregullat e edukimit me shpërblim dhe dënim

Këto rregulla e mbrojnë fëmijën nga sëmundjet psikologjike —me lejen e All-llahut— nga prishja e moralit dhe nga shthurjet shoqërore.

1-Drejtimi në dënim dhe shpërblim:

Ajo që më së shumti ankohen brezat e rinj është shtimi i dënimit e veçanërisht dënimi trupor. Kjo mënyrë e bën fëmijën të jetë i ashpër në jetën e tij ose i përlul kundrejt cdokujt.

Prandaj është detyra jonë që të ecim gradualisht në dënim, sepse rruga e

edukimit është e gjatë dhe shkallët e dënimit mund të mbarojnë shpejt nëse edukuesi fillon nga e fundit, e cila është e rrahura. Duhet që edukuesi t'u japë rast ndërmjetësve dhe ata që kërkojnë ti lehtësohet dënimi fëmijës të flasin. E lejon atë që të kërkojë të falur dhe e pranon prej tij.

Gjithashtu të rrahurit e shpeshtë mund të jetë shkak për përsëritjen disa herë të gabimit dhe të mësuarit e trupit me të rrahura. Prandaj kujdes në përdorimin e një lloji dënimi disa herë. Gjithashtu edukuesi nuk duhet që të shtojë kërcënimet pa zbatuar asnjë dënim, sepse kjo e con fëmijën ti duket e kotë kërcënimi. Nëse edukuesi e shikon këtë atëherë duhet që të zbatojë qoftë edhe një nga kërcënimet e tij në mënyrë që të ruajë hejben (karizmën) e tij.

Gjithashtu duhet që edukuesi të mos përdorë fyerje, ofendime dhe kritika në momentin e dënimit të tij, sepse kjo e prish fëmijën duke ndier përlujë dhe poshtërim, mundet që kjo të lindë tek fëmija urrejtje. Duhet që edukuesi t'i sqarojë fëmijës se dënimi është në të mirë të tij dhe jo urrejtje ndaj tij.

Të ketë kujdes edukuesi që të mos mbjellë tek fëmija me mënyrën e shpërblimit dhe dënimit frikë ndaj krijesave më shumë sesa frika ndaj Krijuesit-subhanehu ve tealë. Pra, para çdo gjëje fëmija të frikësohet nga All-llahu i madhëruar, nga dënimi i Tij në dunja dhe Ahiret. Të ketë kujdes gjithashtu në mbjelljen e shikimit të njerëzve dhe frikën ndaj tyre duke lënë mënjane shikimin e Krijuesit dhe frikën ndaj zemërimit të Tij. Gjithashtu kujdes në frikësimin e fëmijës nga polici, doktori, errësira e të tjera gjëra të ngjashme me to. Sepse ai ka

nevojë për këta gjatë jetës së tij dhe se frika ndaj tyre e bën frikacak.

Disa edukues e shtojnë frikësimin e fëmijëve nga Allahu se Ai do ti dënojë dhe do ti fusë në zjarr, e në anën tjetër nuk u kujtojnë atyre se Ai është Furnizuesi, Shëruesi, fut ata që bëjnë vepra të mira në Xhenet, në këtë mënyrë frika bëhet aq e madhe sa që më pas nuk i bëhet vonë kur e frikëson nga zjarri. Nga shpesh përmendja e familjes "do të hysh në zjarr" apo "do të dënojë Allahu, sepse bëre kështu".

Pra kërkohet barazpeshim ndërmjet përmendjes së Xhenetit dhe Zjarrit. E mos të gjykojmë për askënd se ky është për xhenet apo për xhehenem. Por themi se: Ai i cili nuk falet nuk futet në xhenet dhe dënohet me xhehenem.

2- Të kesh parasysh ndryshimet personale:

Veçohet urtësia e edukuesit në zgjedhjen e mënyrës së përshtatshme në edukim nga disa pamje, nga këto:

*Të përshtatet dënimi dhe shpërblimi me moshën e fëmijës. Në vitin e parë dhe të dytë vërejtja e fytyrës zakonisht është e mjaftueshme ose e shumta të ndalohej nga ndonjë gjë që i pëlqen. Në vitin e tretë të jetë ndalimi nga blerja e ndonjë lodre të cilën e pëlqen apo mosdalja shëtitje tek këndi i lojrave.

*Të jetë dënimi i përshtatshëm me gabimin, psh. nëse thyen, prish apo nuk kujdeset për lodrën e tij ndalohej nga ajo lodër. Nëse bën rrëmujë në shtëpi obligohet që të rregullojë rrëmujën e kryer.

*Të jetë i përshtatshëm dënimi me personalitetin e fëmijës. Ka prej fëmijëve që janë të prekshëm, turpërohen shpejt, këtij lloji i mjafton vetëm kritika. Ka prej tyre që janë inatçi, me të cilët nuk bën

dobi vetëm se dënimi. Ka prej tyre që marrja prej tij ndonjë lodër duke mos e lënë që të lozë me të është më e vështirë për të sesa të rrihet. Ka prej tyre që kur ndalohen të luajnë me shokët e tyre është më e vështirë për ta sesa kur ndalohen nga blerja e ëmbëlsirave apo kameleve.

*Të jetë i përshtatshëm me rastin. nga një herë psh. fëmija i fshihet gabimit të bërë nga frika prej dënimit, në këtë rast neglizhenca ndaj këtij gabimi është ilac indirekt për fëmijën. Nëse e kryen përsëri, dënimi i tij kryhet fshehurazi, sepse nëse do ta shfaqim do ti largohej turpi dhe do të shfaqte cka mbante fshehtë. Ndodh që fëmija të gabojë ndonjëherë para të afërmeve dhe musafirëve, duhet që dënimi të jetë duke e veçuar fëmijën prej tyre, sepse dënimi i tij para syve të musafirëve ia thyen shpirtin dhe i duket vetja i mangut. Nga kjo lind inati dhe mospasja turp para njerëzve.

*Shtimin e llojeve të shpërblimit dhe dënimit, sepse përsëritja e tyre e humb vlerën e saj.

*Pasjen parasysht ndryshimet personale në edukim.

Fëmija adoleshent psh. të jetë dënimi i tij në veçanti, sepse ai e shikon veten të rritur.

Gjithashtu duhet që vëllezërit apo motra e tij më të vegjël të kenë respect për të. Por nëse gabon para syve të tyre të kritikohet gjithashtu para syve të tyre. Sepse ai është shembull për ta, e veçanërisht nëse është djalë. Ai është burrë i shtëpisë nëse babai mungon, është sëmurë apo vdes.

*Nga ndryshimet personale është edhe lloji i fëmijës. Vajzës psh. i mjafton ai lloj dënimi i cili zakonisht nuk mjafton për djalë. Sepse trupi i saj është delikat e ajo ka frikë më shumë dhe kritikohet më lehtë.

Lejla Xhurejbe

Marrë nga libri:

"Si të edukosh fëmijën tënd me një veprim të lehtë"

Përktheu: F.Gurra

Liria e rrejshme

Tematika e bashkëjetesës seksuale aktualisht ka një karakter kompleks shoqëror. Bashkëjetesa seksuale na ekspozohet pothuajse përditë në forma të ndryshme — në mënyrë direkte apo indirekte — në gazeta, revista, libra si dhe në bisedat e përditshme. Ajo shfaqet në format e shthurjes, imoralitetit, tradhëtisë

bashkëshortore, marrëdhënies seksuale jashtë martese, pornografisë, përdhunimit, shtatëzanisë së vajzave adoleshente, pedofilisë, homoseksualitetit, sëmundjeve të transmetueshme seksualisht, prezervativëve, aborteve apo SIDA-s (HIV/AIDS).

Mediat e sotme janë mjaft agresive në këtë drejtim. Motivi i tyre kryesor është fitimi mundësisht sa më i lehtë i parave dhe jo vlerat e bazuara në parimet morale e fetare. Ky artikull ka për qëllim trajtimin me objektivitet të kësaj teme, në mënyrë që të hedhë sadopak dritë mbi këtë çështje dhe duke u ofruar kështu të rinjve, një panoramë më të qartë në vendimet që ata mund të marrin në të ardhmen.

Marrëdhëniet seksuale janë pjesë e industrisë së modës, e cila ndryshon si moti. Agjentët dhe realizuesit e reklamave, kompanitë e bizneset, e shfrytëzojnë çështjen e lartpërmendur me shumë efikasitet dhe në mënyrë të rafinuar, në kuadër të procesit të propagandimit të prodhimeve të tyre. Për fat të keq, burimet e informacionit me të cilat bien në kontakt adoleshentët, janë shpesh të influencuara negativisht. Ato krijojnë me qëllim iluzionin se çdo adoleshent kryen ose duhet të kryejë marrëdhënie seksuale. Në kohët e sotme gjithçka është e mundur. A nuk kemi veçse një jetë, pse mos ta shijojmë atë? A nuk është „cool“ përvoja e çumçakizave me famë apo cigareve të markave të njohura sepse kjo krijon imazhin e suksesit dhe pasanikut, një fakt që do t'ua lehtësonte pa masë gjetjen apo „peshkimin“ e partnerit të dëshiruar? Por në fakt realiteti është shumë larg iluzioneve të lartpërmendura, edhe pse mendjet e adoleshentëve bombardohen pothuajse në çdo hap me to.

Në sajë të metodave ekstensive e të rafinuara të marketingut, shoqëria po i percepton gjithnjë e më tepër praktikat jonormale si diçka normale. Çfarë konsiderohej para dhjetë vjetësh si e turpshme, e pamoralshme dhe e pacipë, sot mund të konsiderohet gjerësisht si moderne, përparimtare apo krejt normale. Një rast tipik

është ai i telenovelave që shfaqen sot në programet televizive ku pas serive të para, njeriut i krijohet përshtypja se seksi jashtë martesë është diçka normale, e tolerueshme, moderne dhe se për të joshur partnerët duhen përdorur patjetër metodat e mashtrimit, gënjeshtërs, manipulimit pa marrë parasysh nëse lëndohen ndjenjat apo personaliteti i tyre. Mbi të gjitha mediat, ajo e shkruar dhe vizive, po krijojnë opinionin se martesë ka dalë nga moda dhe se është moderne të jetosh me partnerë (pa qenë nevoja të lidhesh në klauzola martesore), të bashkëjetosh me ta seksualisht apo edhe të jesh homoseksual!!! Homoseksualiteti, brutaliteti dhe prostitucioni po konsiderohen gjithnjë e më tepër si diçka normale. Kemi arritur në një fazë (në sajë edhe të shfrytëzimit efikas të instrumenteve të marketingut), ku disa individë të caktuar të shoqërisë e konsiderojnë të pakufizuar të drejtën tyre për t'u shprehur deri në ekstrem...

Nëse kjo nënkupton lirinë e vërtetë përse atëherë ndeshemi me dukuritë e mëposhtme (?):

1. Numri i të rinjve dhe të rriturve të infektuar nga virusi HIV (faza paraprake e SIDA-s) po rritet me një tempo alarmante. Afrika e Jugut regjistron shifrat më alarmante të të infektuarve duke zënë vendin e parë në botë; HIV/SIDA ka marrë përmasat e një epidemie jo vetëm atje. Grupmoshat më të prekura nga kjo epidemi janë adoleshentët, por nuk ngelen pas as të rriturit bile shpesh ndeshet edhe tek fëmijët!

2. Tek një nënë e ndershme, që i qëndron besnike bashkëshortit të saj, papritur shfaqet një sëmundje e transmetueshme në rrugë seksuale (p.sh. sifilisi, herpesi apo edhe vetë HIV/SIDA). Si ka mundësi? Sëmundjet ngjitëse seksuale kanë marrë përmasa epidemike në Amerikë ku 40

milion njerëz janë të infektuar me një nga format e sëmundjeve në fjalë.

3. Fenomeni i shatëzanisë tek adoleshentet po njih gjithashtu rritje. Vajzat në moshë 11 vjeçare ngelin shtatëzënë – fëmijët presin të lindin fëmijë. Shumë prej adoleshenteve detyrohen të abortojnë, duke iu nënshtruar efekteve emocionale, fizike dhe traumatike që fatkeqësisht e shoqërojnë atë.

4. Vajzat qysh në moshën 10-12 vjeç kryejnë marrëdhënie seksuale pa marrë masa profilaktike, duke u hapur rrugën kështu problemeve serioze më vonë. Kur i pyesin ato përgjigjen: „Askush nuk na paralajmëroi se kjo që bëmë ishte e gabuar.“

5. Lidhjet martesore ndeshen me kriza të natyrave të ndryshme por që shpesh përfundojnë me divorc pasi bashkëshorti (apo bashkëshortja) kryejnë tradhëti bashkëshortore. Sigurisht që viktimat kryesore të këtyre fenomeneve të trishtueshme janë fëmijët.

6. Femrat e moshave 2 deri 80 vjeç shpesh bëhen objekte të përdhunimit.

7. Fenomeni i homoseksualitetit po njih rritje; aktet homoseksuale që dikur konsideroheshin si akte perverse ndaj shoqërisë, sot shihen si diçka krejt normale duke arritur deri aty, sa në disa shtete lejohen tashmë edhe martesat e homoseksualeve.

8. Gjithnjë e më tepër, marrëdhëniet e partnerëve përfundojnë në zhgënjim, depresion, konflikt apo hidhërim.

Fenomenet e mësipërme na vërtetojnë se idea e lirisë seksuale në të vërtetë ka për qëllim skllavërimin e individëve. “Shpëtimtarët” modernë, në të vërtetë s’janë gjë tjetër veçse skllavër të dukurive negative si sëmundjet, depresioni, divorcet, padurimi, dyfytërsisë mashtrimi dhe zhgënjimit. Individë, organizata joqeveritare dhe

qeveri të ndryshme po kërkojnë zgjidhje për problemet e panumërta të imoralitetit dhe fenomeneve të panumërta që i shoqërojnë ato.

Të dhënat tregojnë se 2/3 e shkollave në Amerikë sot propagandojnë idenë e „mos kryerjeve të marrëdhënieve seksuale para martese“, dhe se „marrëdhëniet e sigurt“ bazohen jo tek masat profilaktike, por tek „mos kryerja e marrëdhënieve seksuale para martese“, si dhe idenë e një partneri seksual për gjithë jetën (në kundërshtim me tradhëtinë bashkëshortore). Gjithashtu një pjesë e mirë e shteteve të SHBA-së aktualisht propagandojnë tek të rinjtë, idenë e krenarisë të së qenit i virgjër deri në martesë dhe shumë studentë në fakt nënshkruajnë çertifikata në të cilat zotohen t’i përmbahen kësaj “mode” të re të abstenimit seksual.

Sa kohë do të zgjasë ky fenomen? Do të gjendemi vallë para një revolucioni të ri “seksual”? Përgjigjen ndaj kësaj pyetje apo dileme, si dhe ato të karakterit të ngjashëm me të dhe që përbëjnë rreziqe serioze për shoqërinë (si p.sh: imoraliteti, alkoolizmi, drogat, lojrat e fatit, kriminaliteti, mashtrimi dhe materializmi) na e jep Kurani, i cili vlen për të gjithë njerëzimin. Parimet e Kuranit janë të një karakteri universal dhe vlejnë për të gjitha kohërat. Misioni i Pejgamberit Muhamedit, paqja dhe bekimi qofshin me të, qëndronte tek demonstrimi praktik dhe vënia në praktikë e këtyre parimeve universale. Për rrjedhojë, kushdo që ndjek shembullin e përkryer të Pejgamberit, paqja dhe bekimi qofshin me të, është në rrugë të mbarë.

©IslamOnweb.net
MUDr. Ahmed Adam

Dr. Vehbe ez-Zuhejli

Zuhejli-përmbledhësi i katër shkollave juridike në një libër. Në fshatin Dir Atije në afërsi të Damaskut në familjen e një hafëzi, në vitin 1932 lindi Vehbe Ez Zuhejli. Shkollën fillore e kreu në fshatin e lindjes që pastaj mësimet e shkollimit të mesëm ti vazhdon në qytetin e madh të Damaskut.

Shkollimin e mesëm e përfundon në vitin 1952 si nxënësi më i mirë i të gjitha shkollave fetare.

Gjatë studimeve fetare ai gjithashtu merr diplomën e shkollës së mesme në degën e letërsisë.

Në vitin 1956 diplomon në Universitetin Al Az-har si student më i mirë.

Pas fakultetit merr diplomën e specializimit për mësimdhënie të gjuhës arabe.

Gjatë studimit në Al Az-har ai përfundon studimin edhe të drejtësisë në Universitetin Ajn Shems.

Gradën e magjistratit e fitoi në Universitetin e Kajros, fakulteti i Drejtësisë në vitin 1959 dhe po në njëjtin Universitet në vitin 1963 doktoroi me mbrojtjen e disertacionit: 'Pasojat e luftës në Jurisprudencën Islame-një studim komparativ' ku bëri krahasimin mes tetë shkollave juridike dhe legjislacionit juridik ndërkombëtarë. Anëtarët e komisionit e këshilluan që këtë punim ta boton dhe të njëjtin tua dërgon universiteteve botërore.

Pas përfundimit të shkollimit punon si mësimdhënës në shume vende të botës duke mos e lënë pas dorë as shkrimin e as ligjëratat e përgjithshme.

Është profesor ordinar në Fakultetet e Sheriatit dhe Drejtësisë pranë Universitetit të Damaskut.

Mësuesit e tij:

Në Damask:

- Mahmud Jasin, Mahmud Er Renkusi, Hasen Esh Shetti, Hisham El Hatib, Lutfi El Fejjumi, Ahmed Es Semak, Hamdi Xhuvexhati, Ebul Hasen El Kassab, Hasen Hanbeke dhe Sadik Hanbeke El Mejdani, Salih El Farfur, Ali Sa'duddin, Kamil El Kasar dhe tjerë.

Në Egjipt:

- Shejhu i Az-harit Mahmud Sheltut, Abdur Rahman Taxh, Isa El Mennun, Xhadur Rab Ramadan, Othman El Meraziki, Mustafa Muxhahid, Muhammed Ali Ez Ze'bi, Muhammed Ebu Zehre, Muhammed Sel-lam Medkur dhe tjerë.

Prej posteve që i ushtron do ti përmendim:

- Shef i katedrës së Fikhut Islam pranë Fakultetit të Sheriatit

- Kryetar i komitetit për mbikëqyrjen fetare të institucioneve financiare në botën arabe

- Si ekspert i dalluar është anëtar në shumë komisioneve të juristëve islamë në Xhedda, Indi, Amerikë dhe Sudan.

- Është anëtar i Institutit Mbretëror për Hulumtime të qytetërimit Islam në Jordani.

- Është mentor i shumë studentëve në studimet postdiplomike.

- Është ligjërues në radio në dy programe (Tregime nga Kur'ani) dhe (Kur'ani dhe Jeta)

- Morri pjesë në përpilimin e plan programit të studimeve.

Veprat e tij:

Për shkak të numrit të madh do të përmendim vetëm disa nga librat e tij të botuara:

- Usulul Fikh
- El Fikh El Islami fi Uslubih El Xhedid
- Nedharijetu Ed Darure Esh Sher'ijje - dirasetun mukarene
- En Nusus El Fikhijje El Muhtare
- Nidhamul Islam (në tre pjesë)
- El Fikh El Islami ve Edil-letuhu (në 11 vëllime e përkthyer në gjuhën turke, frënge dhe malajo)

- El Istinsah xhedelul ilmi ved din vel ahlak

- Hivarun Havle texhdid El Fikh El Islami

- El Usre El Muslime fi el alem el mu'asir dhe libra tjera numri i të cilëve kalon 48 vepra të shkruara pa i përmendur punimet seminarike dhe fjalimet që i mban anembanë botës.

Në fund All-llahun e lusim ti jep shëndet dhe sukses në këtë botë dhe në botën tjetër dhe të na e bën të mundshme të përfitojmë nga dija e tij. Amin.

Talha Kurtishi

Abdull-llah ibën Aun

Abdull-llah ibën Aun, hafidhi i Basrasë.

Ai është Abdull-llah ibën Aun ibën Artaban, i njohur me nofkën Ebu Aun El Basri. Imami, hafidhi dhe dijetari shembëlltë. Lindi në vitin 66 H dhe në moshën rinore filloi kërkimin e diturisë duke pasuar traditën e dijetarëve të atëhershëm që udhëtonin në kërkim të dijes.

Në këtë udhëtim të dijes pati fatin që mësues të tij të jenë: Shabiu, Hasan el Basriu, ibën Sirini, El Kasim ibën Muhammedi, Ibrahim En Nehaiu, Muxhahidi, Seid ibën Xhubejri dhe shumë tjerë.

Ashtu si është traditë e dijetarëve të vërtetë, ai para se të përfiton prej dijes së tyre përfitoi nga morali dhe zuhdi i tyre.

Me dijen e tij arriti grada ta larta në mesin e imamëve kolosë dhe këtë gjë e vërtetojnë fjalët e respektit dhe dëshmisë për dijen, devotshmërinë, besnikërinë, modestinë dhe zellin që thanë për Ibën Aunin imamët tjerë;

Hisham ibën Hassani ka thënë: Sytë e mia nuk kanë parë dijetarë si Ibën Auni. Këtë e tha pasi ishte takuar me Hasan el Basriun i cili gjithashtu ishte dijetar i njohur.

Ibën Mubarek: Nuk kam parë më të mirë se Ibën Auni.

Shu'be: Dyshimi i Ibën Aunit është më dashur për mua se bindja e tjetërkujt (jam më i sigurt kur Ibën Auni dyshon se sa kur dikush tjetër është i bindur në atë që e thotë).

Nadr ibën Shumejl i cili kohë të gjatë shoqëronte ibën Aunin thotë: Numri i haditheve që i transmetoi arrin në katër mijë....

Shtyllat e dijes në Basra janë këto katër: Ejjubi, Junusi, ibën Auni dhe Sulejman Et Tejmi.

Harixhe ibën Mus'ab: Shoqërova ibën Aunin plotë njëzet e katër vjet dhe nuk e di se brenda asaj kohe ka bërë mëkat të cilin shënojnë melekët.

Sel-lami thotë: Ibën Auni ishte më i kujdesshmi për fjalët që i thoshte.

Ibën el Mubarek: Nuk kam parë namazxhi (që aq mirë e falte namazin) si Ibën Auni. Nuk hidhërohej dhe kur dikush e sulmonte thoshte: All-llahu të bekoftë.

Kurre ibën Halid: Më parë na fascinonte asketizmi i Ibën Sirinit deri sa e pamë Ibën Aunin i cili na bëri të harrojmë Ibën Sirinin.

Ibën Auni agjëronte agjërimin e Davudit, alejhis-selam.

Abdur Rahman ibën Mehdi thoshte: Në Irak askush si Ibën Auni nuk e njeh sunnetin e të Dërguarit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem.

Hammadi thoshte: të dalluarit tonë në kujtesë, fikh, ibadet dhe vlerë janë: Ejjubi, Junusi dhe Ibën Auni. I katërti i tyre është Sulejman Et Tejmi, All-llahu i mëshiroftë.

Ibën Me'in: Për mua Ibën Auni është i besueshëm në çdo gjë.

Mufed-dal ibën Lahik: Në një betejë me romakët një luftëtar që kishte helmetë mbi kokën doli në dyluftim me një romak dhe e mbyti atë. Pasi që u largua shikoja ta shoh a e njoh dhe e pash se ai ishte Ibën Auni.

Nuk e kishte shprehur të betohet shumë, kishte aromë të këndshme...

Shpresonte ta shih të Dërguarin e All-llahut, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në ëndërr gjë kjo e cila ndodhi pak para vdekjes. Kjo ëndërr e gëzoi shumë.

Kishte dije dhe ishte i butë, shpirtmirë dhe i devotshëm. Lum për të.

Muhammed ibën Feda: E pash në ëndërr të dërguarin e All-llahut, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, dhe ai më porositi vizitoe Ibën Aunin sepse ai e do All-llahun dhe të dërguarin e All-llahut.

El 'Ixlhi: Banorët e Basrasë krenohen me katër dijetarë: Me Junusin, Ejjubin. Ibën Aunin dhe Sulejman Et Tejmi.

Nga ky imam mësuan shumë dijetarë nga mesi i të cilëve do t'i përmendim:

Sufjan Eth-Theuri, Shu'be, Ibën El Mubarek, Muadh ibën Muadh, En Nadr ibën Shumejl, Isma'il ibën Ulejje, Jezid ibën Harun, Is'hak El Ezrek, Ebu Asim En Nebil, El Esme'ij, Muhammed ibën Abdull-llah El Ensari, Bekkar ibën Muhammed Es Sirini dhe shumë tjerë. Ndërroi jetë në muajin Rexheb të vitit 151 H, siç u shënua nga Jahja El Kattani. All-llahu e mëshiroftë me mëshirën e Tij të gjerë. Amin.

Talha Kurtishi

Muaji Dhul-Hixhxhe

Është muaji i dymbëdhjetë hënor, gjegjësisht muaji i fundit i vitit Hixhrij. Gjuhësisht, përbëhet nga dy fjalë: dhu - pronar, shok, dhe hixhxhe – haxhi apo haxhillëku. Shkaku i emërimit me këtë emër është i qartë, pasi që në këtë muaj kryhet adhurimi madhështor, obligimi i pestë i Islamit – haxhi.

Ky muaj poashtu është një nga katër muajtë e shenjtë dhe ka vlerë të madhe krahas muajve tjerë, sidomos dhjetë ditët e para të këtij muaji. Këtë na e mëson Allahu subhanehu ve teala, kur thotë: "Pasha agimin dhe dhjetë ditët". (el-Fexhr 1-2) Imami i mufessirëve (ibën Xherir), thotë se të gjithë mufessirët janë të mendimit se "dhjetë ditët" e përmendura në këtë ajet, janë ditët e para të muajit dhul-hixhxhe. Pasi që, Allahu, subhanehu ve teala, është betuar në këto ditë atëherë kjo i jep një rëndësi tejet të madhe dhe ne duhet ta kuptojmë këtë. Ndërsa, Resulullahu, salallahu alejhi ve selem, thotë: "Nuk ka ditë ku punët e mira janë më të dashura tek All-llahu sesa këto ditë, dhjetë ditët e Dhul Hixhxhes, i thanë: E xhiahadi ja Resulull-llah!? Tha: As xhiahadi, pos atij i cili ka dalur vetë dhe me pasurinë e tij në rrugë të All-llahut dhe nuk është kthyer me gjë". (Buhariu).

Poashtu transmeton Imam Ahmedi se Resulull-llahu sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem ka thënë: "Nuk ka ditë ku punët llogariten më të mëdha dhe janë më të dashura tek All-llahu sesa këto ditë, prandaj në këto ditë shtoni përmendjen e këtyre fjalëve: La ilahe il-lall-llah, All-llahu Ekber dhe El-hamdu lil-lah".

Në këto dhjetë ditë gjenden edhe dy ditë shumë të dalluara.

1. Dita e Arafatit. Është kjo një ditë madhështore, me të cilën krenohen muslimanët, ditë, në të cilën Allahu falë mëkatet dhe liron nga zjarri. Tregon Ajsheja, radijallahu anha, se Resulullahu, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: "Nuk ka ditë, në të cilën Allahu i liron robërit e vet nga zjarri më shumë sesa në ditën e Arafatit..." (Muslimi).

2. Dita e Kurban Bajramit, gjegjësisht dita e dhjetë e dhul-hixhxhes. Është ditë e madhe, për të cilën Resulullahu, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: "Nga ditët më madhështore tek Allahu është dita kur therren kurbanët e pastaj ditët e qëndrimit në Mina". (Ebu Davudi).

Ibën Tejmijjen e kanë pyetur: Dhjetë ditët e para të Dhul Hixhxhes janë më me vlerë apo dhjetë ditët e fundit të Ramazanit? Ai u përgjigj: "Dhjetë ditët e para të Dhul Hixhxhes janë më me vlerë, por dhjetë netët e fundit të Ramazanit janë më me vlerë sesa çdo natë tjetër".

Andaj, duhet të mundohemi që gjatë këtyre ditëve t'i shtojmë punët e mira sa të kemi mundësi. Të mundohemi t'i agjerojmë këto ditë, të bëjmë dhikër sa më shumë, të këndojmë tekbirë, të presim kurban ditën e Bajramit, sepse kjo është sunnet i fortë, të prezentojmë herët në xhami për ta falur namazin e Bajramit etj.

E lus Allahun subhanehu ve teala, të na dhurojë çdo të mirë ë dunja dhe ahiret dhe të na bëjë prej atyre që flasin dhe punojnë. Falënderimi dhe lavdërimi i takon vetëm Allahut, subhanehu ve teala.

Omer Berisha

Kurbani për më shumë persona

Pyetje: Unë, së bashku me gruan dhe fëmijët e mi jemi tetë vetë. A mjafton të therrë vetëm një kurban apo për secilin duhet nga një? Si dhe, nëse mjafton një kurban, atëherë a lejohet që së bashku me kojshiun tim të therrë një kurban?

Përgjigje: Falënderimi dhe lavdërimi i takon vetëm Allahut.

Së pari: Lejohet që një kurban të therret për njeriun së bashku me familjen e tij dhe për cilindo njeri që dëshiron ta bashkangjetë në atë adhurim. Argument është hadithi, të cilin e transmeton Ajsheja, radijallahu anha, ku Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, ka urdhëruar që të sillet një dash me brirë për ta prerë kurban dhe tha: "Oj Ajshe, më jep thikën! Unë ia dhash. Pasi e mori thikën, e mori dhe dashin, e rrëzoi dhe kur u bë gati për ta therrur, tha: "Bismil-lah, O Zot pra- noje këtë nga Muhammedi, familja e Muhammedit dhe ummeti i Muhammedit", pastaj e therri". (transmeton Muslimi).

Ebu Ejub el-Ensariju radijallahu anhu, ka thënë: "Në kohën e Resulullahut, salallahu alejhi ue selem, njeriu therrte një kurban për veten e tij dhe familjen e tij, dhe nga ai hanin dhe u ushqenin". (transmeton Ibën Maxhe dhe Tirmidhiu, i cili e ka vlerësuar sahih. Edhe Albani e ka vlerësuar për sahih në Sahihu Tirmidhi).

Andaj, nëse një njeri, therrë kurban ndonjë dele apo dhi, ajo është e vlefshme për të, dhe për secilin që e bën nijet nga familjen e tij, qoftë i gjallë apo i vdekur. E nëse nuk bën nijet asgjë, atëherë kurban vlen për secilin, që mund të numërohet si familje e tij, sikurse bashkëshortet, fëmijët apo të afërmit nga babai i tij.

Ndërsa, një deve apo lopë vlen për shtatë kurba, ashtu që nëse kurban i diku është një e shtata e një lope apo deve, ajo është e vlefshme për të dhe familjen e tij. Është kështu, sepse Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, devenë apo lopën e konsideronte sa shtatë dele në kurbanat e haxhit. Përderisa nuk ka ndonjë argument që i dallon kurbanat e haxhit nga të tjerat, atëherë e njëjta dispozitë vlenë edhe për tjerat.

Së dyti: Nuk lejohet që dy persona të marrin pjesë në një kurban (dele apo dhi), ta blejnë dhe ta therrin së bashku, sepse kjo nuk ka bazë në Kur'an e as sunet. Njëjtë sikurse nuk lejohet që tetë persona të marrin pjesë në një deve apo lopë.

E gjithë kjo, sepse adhurimet janë të caktuara nga Allahu, nuk lejohet kalimi i kufijve në sasi dhe mënyrë. Por, këtu nuk flasim për pjesëmarrjen në sevape, e cekëm argumentin se në sevape mund të ketë pjesëmarrje.

Muhammed Salih el-Munexhid

Marrë nga: islam-qa.com

Përktheu: Omer Berisha

Ndalimi i gënjeshtërs

30. Abdullah ibën Amër ibën Asi, radijall-llahu anhu, trasnmeton se Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “Katër cilësi kush i ka është hipokrit i pastër, e kush e ka vetëm një cilësi ai ka një cilësi të hipokrizisë derisa të braktisë atë: Kur t’i lihet një gjë në besë e tradhëton, kur flet gënjen, kur premtan mashtron dhe kur kacafytet pëlçet.” (Buhariu dhe Muslimi)

Allahu, subhanehu ve teala, thotë: “Mos iu qas asaj për të cilën nuk ke dituri” (Isra – 36)

Dije se gënjeshtria është prej sëmundjeve më të rënda që i kaplon shoqëritë, është ves me dëme të mëdha sepse nuk mund të paramendohet një shoqëri e mirëfilltë ku bazë e marrëdhënieve ndërnjerëzore është gënjeshtria.

Gënjeshtria është cilësi e hipokritëve siç u përmend në hadithin e lartëpërmendur, gënjeshtari gënjen për shkak moralit të tij të cekët për këtë ai është shumë larg nga morali islam. Është pyetur Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem: “A mund që besimtari të jetë frikacak? Ka thënë: Po. Pastaj është pyetur: E koprac? Përsëri ka thënë po. Më pas është pyetur: A mund të jetë besimtari gënjeshtar? Ka thënë: Jo.” (Muvetta i Imam Malikut)

Cilësia më e urrejtur për Pejgamberin, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka qenë gënjeshtria. Aishja, radijall-llahu anha, ka thënë: “Nuk ka patur ndonjë sjellje më të urrejtur për Pejgamberin, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, se gënjeshtria. Nëse ndonjë njeri gënjente në praninë e Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, vazhdimisht mendonte për të derisa të pendohej ai njeri.” (Tirmidhiu i cili thotë: hadithi është hasen)

Nëse njerëzit ikin prej gënjeshtërs për shkak të qenurit të saj ves i neveritur gjithashtu ikin edhe melekët prej këtij vesi: “Kur njeriu gënjen, largohet prej tij meleku një milje nga fëlliqësira që bën ky njeri”. (Tirmidhiu i cili thotë: hadith hasen xhejjid garib)

Gënjeshtria është gënjeshtër qoftë ajo në tallje apo në seriozitet, kur flet me fëmiun apo me të rriturin, madje edhe nëse “i thotë fëmiut merre këtë pastaj nuk ia jep llogaritet gënjeshtër”. (Imam Ahmedi në Musnedin e tij)

Gënjeshtria më e madhe është gënjeshtria mbi Allahun: “E kush është më i padrejtë se ai që gënjen mbi Allahun apo thotë: mua më shpallet (fjala e Zotit) e atij në realitet nuk i shpallet asgjë.”, (En’am – 93)

“E kush është më mizor se ai që trillon gënjeshtër për Allahun? Të tillët paraqiten para Zotit të tyre, e dëshmitarët thonë: Këta ishin që gënjen ndaj zotit të tyre, pra mallkimi i Zotit qoftë kundër mizorëve.” (Hudë – 18)

Prej shpifjes llogaritet edhe gënjeshtria mbi Pejgamberin, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, i cili thotë: “Ai i cili gënjen mbi mua qëllimisht le të përgatit karrigen prej zjarri” (Muslimi)

Fudajl ibën Ijadi ka thënë: Nuk ka pjesë të trupit më të dashur për Allahun se gjuha nëse ajo e flet të drejtën dhe nuk ka pjesë të trupit më të urrejtur se gjuha nëse ajo gënjen.

Ahmed Muadh Hakkij

Përktheu: Agim Bekiri (libri: Katërdhjet hadithe mbi moralin, NuN, Shkup, 2005)

SHPALLJE

Komisioni përzgjedhor për bursa studentore i Sh. H. "BAMIRËSIA" për vitin 2006, nga gjithë konkuruesit zgjodhi këta bursistë; (gjithsej: 77)

Emri, mbiemri	Qyteti	Fakulteti	Universiteti
1. Abdul Melik	Shkup	Sociologji	K.M.
2. Admirim Aliti	Kumanove	Shkencat kompjuterike	UEJL
3. Afrim ismaili	Shkup	Pedagogji	K.M.
4. Ajser Ramadani	Shkup	Drejtesi	UEJL
5. Albana Kajolli	Shkup	Drejtesi	UEJL
6. Albulena Halili	Prishtine	Drejtesi	UEJL
7. Ali Rexhepi	Shkup	Ekonomi	USHT
8. Arberesha Alii	Tetove	Pedagogji – Psikologji	USHT
9. Arif Fetahu	Diber	Shkencat kompjuterike	UEJL
10. Arta Ismaili	Struge	Administrim biznesi	UEJL
11. Artan Feska	Shkup	Drejtesi	K.M.
12. Astrit Rika	Struge	Ekonomi	USHT
13. Avni Salii	Kumanove	Administrim biznesi	UEJL
14. Bashkim Trolli	Shkup	Gjuhe shqipe	K.M.
15. Basri Ceka	Tetove	Administrim biznesi	UEJL
16. Besim Abazi	Shkup	Gjuhe gjermane	K.M.
17. Besir Abdurahmani	Tetove	Administrim biznesi	UEJL
18. Betim Fejzullahu	Shkup	Pedagogji	K.M.
19. Bisera Bekar	Shkup	Teknologji dhe komunikim	UEJL
20. Blerim Muhaxheri	Shkup	Gjuhe shqipe	K.M.
21. Blerim Qaili	Shkup	Drejtesi	K.M.
22. Bunjamin Memishi	Kumanove	Shkencat kompjuterike	UEJL
23. Enis Arifi	Tetove	Administrata publike	UEJL

24.	Ervin Abedini	Shkup	Teknologji dhe komunikim	UEJL
25.	Fadil Baftiu	Shkup	Ndertimtari	K.M.
26.	Fatmir Qerimi	Kercove	Administrata publike	UEJL
27.	Fatmire Elmazi	Gostivar	Biologji	USHT
28.	Fatmire Neziri	Tetove	Gjuhe angleze	USHT
29.	Faton Azizi	Kumanove	Drejtesi	UEJL
30.	Ferihane Zenuni	Tetove	Pedagogji – psikologji	USHT
31.	Fetanete Destani	Kumanove	Administrata publike	UEJL
32.	Fitim Nuhju	Presheve	Gjuhe angleze	USHT
33.	Florije Ajvazi	Tetove	Gjuhe angleze	USHT
34.	Florim bajrami	Prizren	Mjekësi	USHT
35.	Gazmend Amzai	Gostivar	Mjekësi	K.M.
36.	Hasibe Shabani	Shkup	Mjekësi	K.M.
37.	Ibadete Tefiku	Gostivar	Pedagogji	UEJL
38.	Isen Ameti	Shkup	Drejtesi	K.M.
39.	Islam Rexhebcaj	Prizren	Pedagogji- psikologji	USHT
40.	Jasmin Rexhepi	Shkup	Gjeografi	K.M.
41.	Jetmir Serdari	Diber	Elektro	K.M.
42.	Jeton Isa	Kumanove	Shkencat kompjuterike	UEJL
43.	Jusuf Arifi	Shkup	Drejtesi	K.M.
44.	Kujtime Zenuni	Tetove	Gjuhe shqipe	USHT
45.	Liridona Adili	Kerçove	Mjekësi	K.M.
46.	Luan Ibraimi	Struge	Teknologji dhe komunikim	UEJL
47.	Luljeta Saliji	Shkup	Gjuhe gjermane	USHT
48.	Madrit Dauti	Struge	Administrim biznesi	UEJL
49.	Melek Memet	Shkup	Ekonomi	K.M.
50.	Merita Pollozhani	Struge	Administrata biznesi	UEJL
51.	Milaim Rakipi	Shkup	Ekonomi	K.M.
52.	Milot Sulejmani	Kumanove	Teknologji dhe komunikim	UEJL
53.	Mimoza Ceka	Tetove	Gjuhe frenge	UEJL
54.	Mimoza Ismaili	Struge	Teknologji dhe komunikim	UEJL

55.	Muhamed Curri	Shkup	Elektro	K.M.
56.	Muhamed Laçi	Shkup	Drejtesi	K.M.
57.	Naim Kamishi	Shkup	Drejtesi	K.M.
58.	Naim Murati	Shkup	Elektro	K.M.
59.	Nasih Reçi	Struge	Shkencat kompjuterike	UEJL
60.	Nazmit Amzai	Tetove	Bioteknologji	USHT
61.	Nimetullah Limani	Veles	Mjekësi	K.M.
62.	Remzije Sinani	Shkup	Mjekësi	K.M.
63.	Rexhep Memedi	Shkup	Mjekësi	K.M.
64.	Ruhide Neziri	Tetove	Psikologji	USHT
65.	Sabina Smailović	Shkup	Mjekësi	K.M.
66.	Sadete Ademi	Kumanove	Biokimi	USHT
67.	Saliemet Emini	Shkup	Mjekësi	K.M.
68.	Samir Rushiti	Tetove	Drejtesi	UEJL
69.	Sema Sali	Shkup	Filozofi	K.M.
70.	Senad Sulejmani	Shkup	Ekonomi	K.M.
71.	Seniha Bushi	Shkup	Drejtesi	UEJL
72.	Shenaj Elezi	Shkup	Gjuhe shqipe	K.M.
73.	Shkodran Ismaili	Presheve	Drejtesi	USHT
74.	Vahid Useinoski	Struge	Diplomaci & politik ndër.	UE
75.	Vullnet Rexhepi	Shkup	Biokimi	K.M.
76.	Xhemile Etemova	Kumanove	Kimi	K.M.
77.	Zequirja Ramadani	Kumanovë	Gjuha Angleze	UEJL

Sqarim i komisionit:

Duke marrë parasysh numrin e konkuresve si dhe aplikimin sa më të drejtë të kriterëve përzgjedhëse, komisioni përzgjedhor, e pa të udhës që vlera e bursës të jetë 2000 denarë në muaj, për 9 muajt shkollor, me qëllim që të përfshihen numër më i madh i studentëve (gjithsej: 77). Përveç suksesit dhe moralit gjatë përzgjedhjes është marrë parasysh edhe gjendja ekonomike e aplikuesve edhe pse e njëjta nuk ka qenë nga kriteret kryesore. Poashtu përparësi gjatë përzgjedhjes kanë patur studentët të cilët nuk marrin bursë në ndonjë organizatë tjetër, e për të cilën gjë komisioni ka qenë paraprakisht në dijeni.

Sh.H. "BAMIRËSIA"

Drejtorja e sektorit për studentë